

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

49

**GRĂBIȚI-VĂ
SĂ VEDEȚI PLUTELE!**

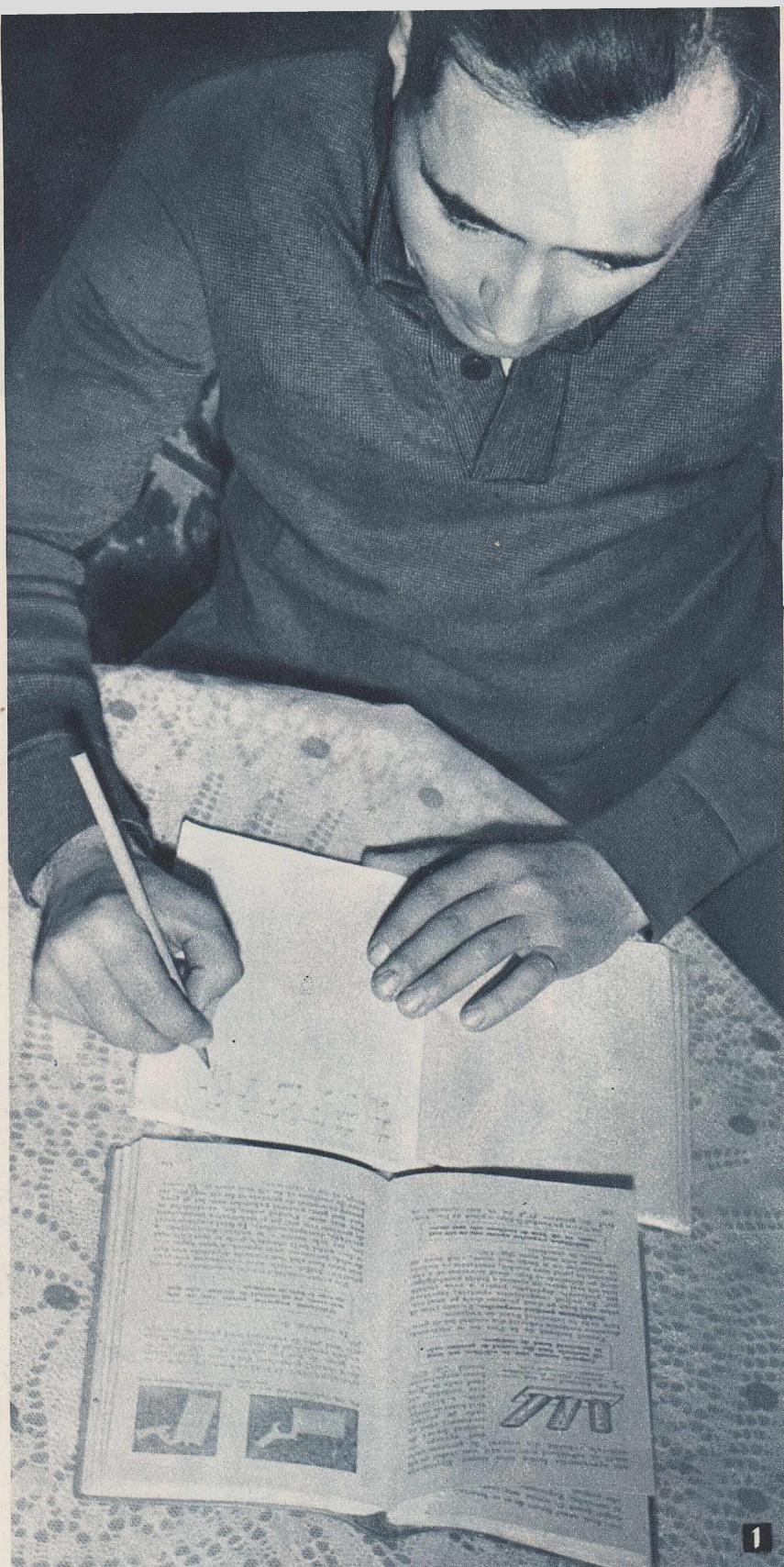
ÎN GRAIUL PĂNTOMIMEI

**Cîteva sfaturi vestimen-
tare pentru noaptea
de revelion**

Anul XIII nr. 49 (497) — 5 decembrie 1964

A început un nou an în învățământul agrozootehnic de masă. În întreaga țară, în afară de cei peste 750.000 de cursanți din anul trecut, care urmează acum în anii II și III, s-au înscris în anul I alte câteva sute de mii de colectiviști și mecanizatori.

Pentru buna desfășurare a învățământului au fost tipărite manuale pentru anii II și III într-un tiraj de peste jumătate de milion de exemplare, pentru anul I existând de asemenea un număr suficient de manuale editate în 1963. Programele și manualele au fost elaborate în așa fel încât, dând cunoștințele de bază din domeniul respectiv, să poată fi adaptate condițiilor din fiecare gospodărie. Pentru a se veni în sprijinul lectorilor, Consiliul Superior al Agriculturii a editat într-un tiraj de un milion exemplare încă 96 planșe în culori, înfățișând cele mai înaintate metode agrozootehnice, soiuri noi și hibrizi de plante agricole rase de animale etc.

Un mijloc dintre cele mai eficiente de răspândire a cunoștințelor agrozootehnice sînt filmele documentare și diafilmele pe teme agricole. În rețeaua cinematografică au fost asigurate, pentru anul de învățămînt care a început, peste 100 de filme de documentare agricolă, multiplicare în două sau mai multe copii pentru fiecare regiune.

Zilele trecute am vizitat gospodăria colectivă din Bogați, regiunea Argeș.

Consiliul de conducere și organizația de partid au creat din vreme cursanților condiții bune de învățatură. S-au procurat manualele și rechizitele necesare. S-au pregătit sălile de curs pentru fiecare cerc.

Principalele ramuri de producție ale gospodăriei sînt pomicultura și viticultura. Era de aceea firesc ca cercurile de pomicultură și viticultură să cuprindă cei mai mulți colectiviști, fruntași care au dovedit an de an mult interes pentru folosirea celor mai avansate metode de lucru.

Lectorul cercului de pomicultură, inginerul Cornel Predescu, este și președintele gospodăriei. Subiectul lecției este legat de lucrările din această toamnă ale gospodăriei: plantările de pomi. El a căutat să explice lecția pe înțelesul fiecărui colectivist, folosind exemple din munca lor. După expunerea lecției colectiviștii au pus întrebări care să-i ajute să înțeleagă mai bine subiectul. În încheierea lecției, cursanții participă la demonstrații practice. Astfel inginerul Antonica Predescu, lector la cercul viticol, a făcut o demonstrație practică la îngropatul viței de vie, lectorul cercului de pomicultură, o demonstrație de sădire de pomi etc.

Oamenii au destule treburi chiar și acum, în decembrie: transportă cocenii de porumb, fac arături, plantează pomi și viță de vie, pregătesc livezile și viile pentru iernare. Își găsesc însă și timp pentru ridicarea nivelului de cunoștințe agrozootehnice. În paginile de față „Flacăra” prezintă cititorilor săi câteva imagini realizate în aceste zile la cursurile de învățămînt agrozootehnic din comuna Bogați.

COLECTIVISTI ÎNVATA

1 Colectiviștii din Bogați obișnuiesc ca seara, după terminarea treburilor, să se pregătească temeinic pentru învățămîntul agro-zootehnic. Așa procedează colectivistul Ștefan Gelu, ca și mulți alții.

2 La sfîrșitul predării, cursanții merg pe teren — lecția continuă aici cu o demonstrație practică.

3 Școala din sat nu are o clipă de răgaz: dimineața elevii, după-amiaza colectivii cursanți la cercurile de învățămînt agro-zootehnic.

4 Intrucît gospodăria are livezi care sînt în curs de extindere cu încă 20 ha, lectorul ing. Cornel PreDESCU insistă asupra tehnicii plantatului și îngrijirii pomilor.

5 În cadrul învățămîntului agro-zootehnic, consiliul de conducere al gospodăriei din Bogați a organizat cinci cercuri de studiu: unul pentru cultura plantelor de cîmp, trei hortivitice și unul zootehnic. Cercurile cuprind în acest an 150 de cursanți din rîndurile colectivistilor.

GRĂBITI-VĂ SĂ VEDEȚI PLUTELE!

Tractoare de fabricație românească utilizate la manipularea materialului lemnos (I. F.-Iacobeni).

Cu zece ani în urmă, pădurarul Octavian Tubaniac (întimplarea ne-a istorisit-o chiar el) străbătea, zorit din urmă de căderea nopții, o pădure întinsă din Munții Rodnei. Căutînd să afle o cale mai dreaptă care să-l scoată în șoseaua națională și tîind de-a curmezișul prin codrul des și neumbiat, omul nostru și-a dat seama la un moment dat că s-a rătăcit de-a binelea. Cum n-avea prea multe de ales, pădurarul s-a luat la luptă cu hățișurile și încîlceala de arbori, trudindu-se să scape cît mai degrabă din strînsoarea pădurii. La un moment dat s-a oprit însă, înțepenit de groază: la numai cîțiva pași în fața sa, două arătări apocaliptice îi ațineau calea. Două resturi omenești, îmbrăcate în uniformă militară a celui de-al III-lea Reich, cătau, rinjînd, spre el. Cele două trupuri zăceau lungite la rădăcina unui molid, rezemate cu spatele de trunchiul arborelui, așa cum le lovise aripa morții cu zece ani în urmă.

Cum și în urma căror împrejurări au ajuns cei doi militari naziști să moară aici în adîncul codrilor? Greu de aflat. Faptul însă că nimeni, vreme de un deceniu, nu a semnalat existența celor două cadavre, este perfect justificat. Pînă nu demult țara noastră a avut nu numai în nordul Moldovei, ci de-a lungul întregului lanț al Carpaților, codri întinși rar călcați de picior omnesc. Reamenajarea pădurilor, începută în 1949, a scos la iveală

masive întregi împădurite izolate de restul fondului nostru forestier, din pricina lipsei căilor de acces. Nu e de mirare: în goana lor după profituri imediate, capitaliștii străini și autohtoni au atacat fără milă doar pădurile ușor accesibile.

Despre jaful care a secătuit vreme de un veac codrii României, vorbesc și astăzi pe ambii versanți ai Carpaților, în Munții Apuseni și în lunca Dunării nenumărate dealuri sterpe și piscuri golașe, întinderi de sute de hectare unde tăierea de-a valma a lăsat urme adînci, pustiind și lăsînd coastele munților pradă eroziunilor.

Amenajarea totală a fondului nostru forestier a impus specialiștilor luarea unor măsuri grabnice: au fost închise toate gurile de exploatare care amenințau degradarea solului și știrbirea peisajului natural al munților, s-a trecut apoi la reimpăduriri masive (peste 80.000 ha, numai în regiunea Suceava) și, prin tăierea unor drumuri proaspete, s-a început explorarea mai multor bazine forestiere complet virgine: Argeșul superior, Rîul Doamnei-Vîlsan, Motru, Gilort-Olteț, Cerna-Herculane, Nera, Rîul Mare-Retezat etc.

A doua întîmplare pe care dorim să v-o relatăm, ne-a fost povestită de către Alexandru Cerlinca, inginer la Combinatul pentru industrializarea lemnului din Suceava. Acum doi ani, cuțitul derulorului, care desface trunchiurile descojite, transformîndu-

le în foi de placaj, s-a oprit, scrișnînd, în două obiecte de oțel. Desprinse de trupul arborelui, cele două elemente nelemnoase s-au dovedit a fi schije de obuz: una din primul război mondial, cealaltă din ultimul. Accidentul a fost comentat și răscomentat, dar el nu a creat cu toate acestea o surpriză deosebită. Războiul care a trecut de două ori peste pămîntul și prin pădurile Moldovei, a înfipt în trupul arborilor nenumărate schije și plumbi de armă.

— Cînd întîlnim asemenea relicve ne apucă o mie de draci!, povestește inginerul Cerlinca. De fapt... ele constituie în combinatul nostru singurele lucruri demne de aruncat. Încolo, întreg materialul lemnos care intră pe poarta fabricii se transformă pînă la sfîrșit în produse finite.

Cu alte cuvinte, tot ceea ce prisosește la fabricarea mobilei, placajului sau binalelor, se „re-topește” (se toacă, se încliează și se reconsolidează), devenind din nou lemn compact sub formă de plăci fibrolemnoase.

Ei bine, am ținut să vă reповestim întîmplările bizare de mai sus, deoarece, prin intermediul lor am avut prilejul să reamintim cititorilor două dintre cele mai importante acțiuni care călăuzesc în prezent întreaga activitate din domeniul economiei forestiere: amenajarea completă a pădurilor (cunoașterea întregului zăcămint forestier al patriei, împăduririle masive și deschiderea unor exploatari complet

noi și larga și complexa valorificare superioară a lemnului.

Da, e adevărat: pădurea lovită de secure nu se reface ușor. La douăzeci de ani arborii e un copil și abia la optzeci de ani devine bun de tăiat. Cu toate acestea, într-un răstimp de numai două decenii, exploatarea rațională a lemnului a determinat în bună măsură reechilibrarea bogățiilor forestiere naționale. În prezent, ne informează specialiștii, resursele totale de masă lemoasă sînt evaluate la aproximativ 1.100 milioane metri cubi. Volumul mediu la hectar este de circa 200 metri cubi, cifră prin care România trece în fruntea țărilor europene, depășind cu mult chiar media mondială de 110 m³ la hectar.

URȘII DIN PADURILE NOASTRE

În ultimii ani, ursul a fost declarat în țara noastră monument al naturii, împreună cu alte animale și păsări aparținînd faunei montane. De atunci și pînă azi, „moș martinii” munților noștri, fericiți de bătaia puștii, n-au avut altceva mai bun de făcut decît să se ocupe pe îndelete de „conservarea speciei”. Înmulțirea lor a devenit evidentă. Direcția economiei vînatului evaluează numărul lor total la aproximativ 3.500 exemplare.

— Două sute de urși trăiesc

Liviu MAIOR
Fotografii de Elena GHERA
(Continuare în pag. 6)

GRĂBIȚI-VĂ SĂ VEDEȚI PLUTELE!

numai în raza de activitate a I.F.-ului Iacobeni — ne informează inginerul șef al întreprinderii, tovarășul Alexandru Lazăr. Cu 20 de ani în urmă aceleași păduri nu adăposteau mai mult de 10-12 exemplare.

— Pe vremea aceea, urșii eram noi — intervene șeful de brigadă Ioan Timiș. Noi, borșenii...

Borșenii, adică locuitorii comunei Borșa, localitate maramureșeană cunoscută prin hărnicia și priceperea bărbaților ei, muncitori de pădure cu veche tradiție.

— Soseam primăvara, o dată cu dezghețul. Încărcați ca niște cai de povară. Cu țapina, securea și ferăstrăul legat de umeri și cu sacul cu merinde prins de spate.

Cetele de borșeni se răsfireau care încotro și începeau tirguiala cu cei patru mari proprietari ai pădurilor sucevene: fondul bisericesc, domeniile coroanei, C.A.P.S.-ul și fondul grăniceresc. Apoi, cu arvuna în buzunar, oamenii se afundau în adâncul codrilor, își construiau colibe rudimentare, acoperite cu cetină de molid, și începeau doborârea arborilor. Rămăneau aici luni în șir, singuri ca niște urși, până spre mijlocul verii. Reveneau toamna și, regăsindu-și locurile de muncă, începeau corhănitul, secționatul și căratul buștenilor.

Localnicii povestesc și astăzi despre cetele de pletosi care coborau din adâncul codrilor; zeci de bărbați cu bărbi stufoase și mustați zbârlite, cu hainele rupte în hățișul pădurilor, cu opincile sfirtecate, scurți la vorbă și mînioși în priviri, cu sufletul și gândurile strivite de singurătate. Adevărați oameni ai pădurilor, adevărați „urși”, cum îi botezaseră localnicii.

Ei bine, un asemenea „urs” a fost și Ioan Timiș. Interlocutorul nostru ne povestește toate acestea aici la gura văii în locul ce se cheamă Rotunda. În fiecare după-amiază coboară împreună cu ortacii săi aici unde îl așteaptă cabana încălzită,

mîncarea „la comandă”, ziare și reviste, emisiunile de radio preferate și, de două ori pe lună, spectacolele caravelor cinematografice. Pentru cei care lucrează mai departe, întreprinderea a construit cabane chiar acolo, în creierul munților. Nimeni, *absolut nimeni*, în nici un punct al țării, nu mai locuiește în bordeie sau colibe. Pe întregul arc al Carpaților, în vecinătatea gurilor de exploatare, se înalță astăzi peste 4.500 de cabane cu circa 84.000 de pături, care găzduiesc pe absolut toți muncitorii forestieri.

Uneltele tradiționale au fost părăsite și ele rînd pe rînd. În locul joagărului, toporului și atelajelor se lucrează în prezent în țara noastră cu 4.900 ferăstrăile mecanice, aproape 1.400 funiculare, 2.300 tractoare, 4.200 autocamioane.

— Dacă e nevoie, lemnul ajunge „cald” în numai câteva ore pînă sub gaterile din Vatra Dornei.

UN SPECTACOL NERENTABIL

Pe Valea Bistriței mai trec și astăzi convoaie de plute, conduse și strumite de vajnici și pricepuți plutăși. Celebrele ambarcații din bușteni, descrise atît de măiestrit de Alexandru Vlahuță, mai pot fi văzute și astăzi curgînd pe firul apei. Înaintînd alene, sau răsucindu-se învolburate prin repezișul toancelor și înregistrînd salturi spectaculoase peste pragurile și povîrnîșurile stăvilarelor.

Un spectacol incîntător, impresionant dar... din ce în ce mai nerentabil. Mecanizarea, care a cucerit principalele faze de lucru din toate exploatarea forestiere, a înmormîntat treptat nu numai practica plutăritului liber și a plutăritului dirijat dar în mare măsură chiar și transportul feroviar. Cifrele statistice sînt elocvente. Costul unei tone-kilometru transportată cu mijloace auto este sub un leu față de 1,30 cît se cheltuiește pe căile ferate forestiere. Drumurile forestiere (peste 14.700 km pînă în anul acesta) mai oferă și alte avantaje evidente: ele pătrund adînc în masivele păduroase, făcîndu-le accesibile permanent, eliminînd în bună parte instalațiile pasagere; lucrările de manipulare a buștenilor se pot mecaniza într-o proporție mai mare, iar consumul de materiale fieroase este incomparabil mai redus.

Aici, pe Valea Bistriței, de sub poala muntelui și pînă la Iacobeni, mai trec însă plute. Este singurul loc din țară unde se mai practică plutăritul. Dar zilele lui sînt numărate. În planul de investiții al I.F.-ului Iacobeni, ponderea cea mai mare o deține construcția rapidă a unei vaste rețele de drumuri forestiere.

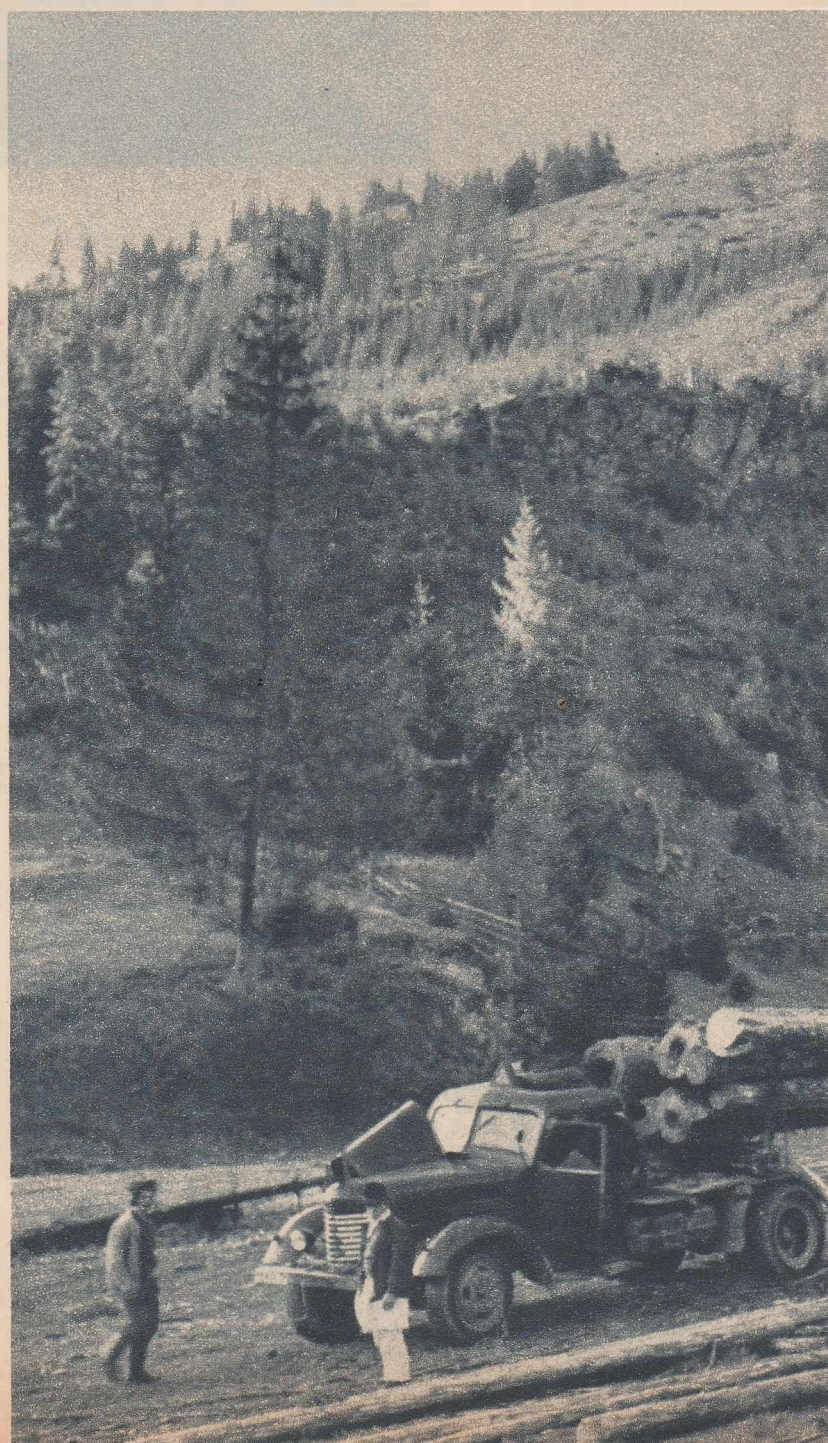
Progresul tehnic e ireversibil. Dispariția iminentă a plutelor va încheia în țara noastră un lung capitol din milenara exploatare a lemnului. Turiști, grăbiți-vă să le vedeți! Altminteri va trebui să vă mulțumiți citînd „România pitorească” sau consultînd articole, filme și fotografii de arhivă.

Liviu MAIOR
Fotografii de Elena GHERA

PĂDURILE PATRIEI — O BOGĂȚIE DE PREȚ

Cu secole în urmă pădurile acopereau cea mai mare parte din teritoriul patriei noastre. O dovedesc cu prisosință atît documentele vremii cît și semnificația și etimologia a numeroase denumiri geografice. Așa de pildă „Teleorman”, cuvînt de origine cumanică, ce se traduce în romînește prin „pădure neună”, dovedește că popoarele migratoare au avut de înfruntat în cîmpia Bărăganului codri fără sfîrșit. Adevărate „păduri nebune”, cum au fost pînă în veacul trecut și celebrii codri ai Vlăsiei.

Defrișările treptate dar mai cu seamă tăierile nemiloase au micșorat simțitor patrimoniul forestier al Romîniei. Eforturile depuse în ultimele două decenii pentru o mai rațională gospodărire a lemnului, numeroasele împăduriri (circa 1.276.000 hectare între 1948 și 1964), precum și introducerea pe scară largă a speciilor repede crescătoare (plopul negru hibrid, salcîmul, duglasul, laricele și pinul) au rîmăduit în bună parte rănile căsate în trupul codrilor noștri. În anul 1963 suprafața ocupată de fondul forestier era de 6.395.800 ha sau aproximativ 27% din suprafața țării. În ceea ce privește speciile forestiere care intră în componența arboretelor, primul loc este ocupat de fag, care acoperă circa 34% din suprafața pădurilor, după care urmează rășinoasele, stejarul, carpenul, ulmul, plopul, salcia, salcîmul etc.

CE SE POATE FACE DIN LEMN?

Într-un răstimp de 80-100 de ani, truda inconștientă a naturii transformă trupul arborelui într-un adevărat depozit de produse. Vom enumera doar capitolele principale din marea carte dedicată valorificării superioare a materialului lemnos.

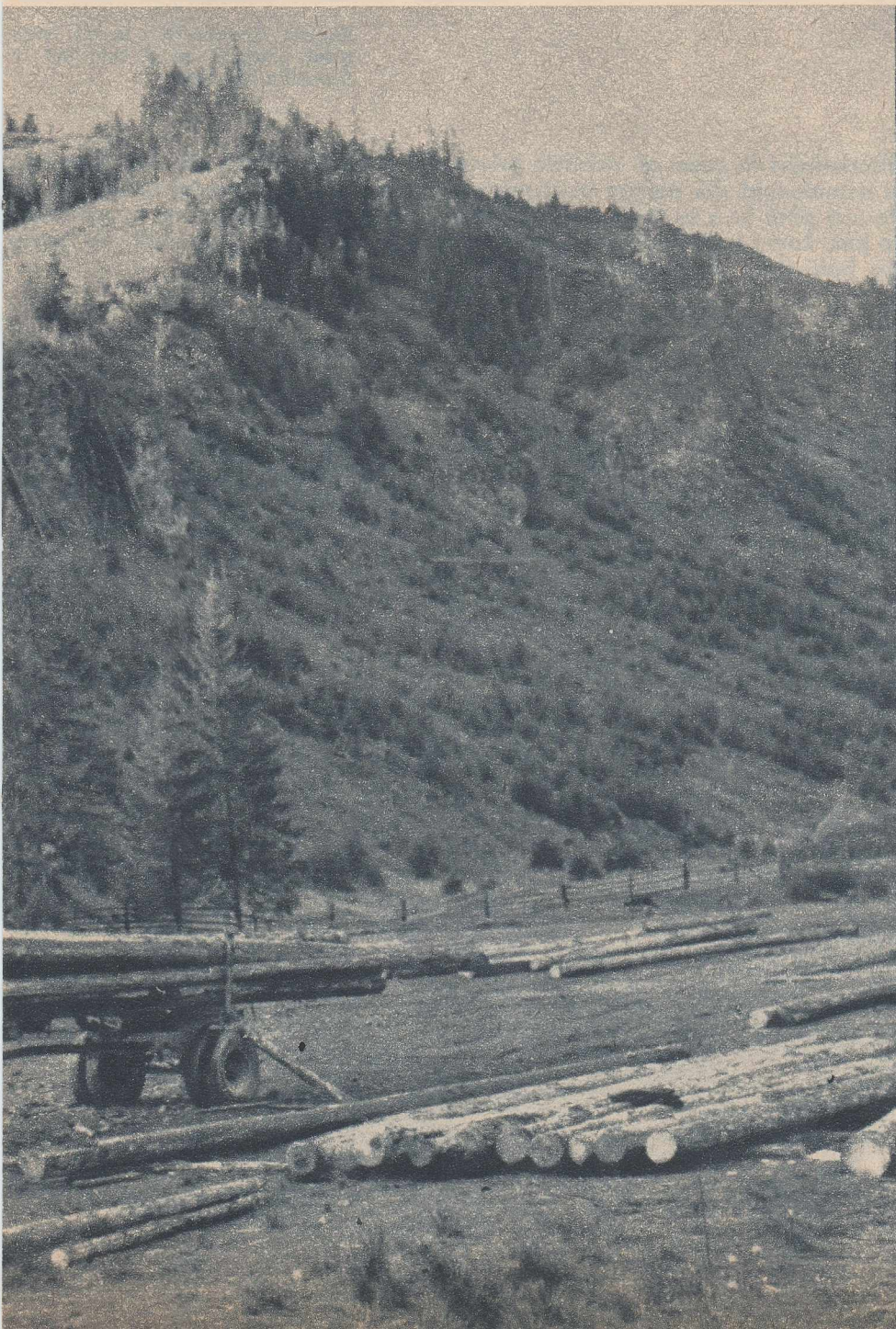
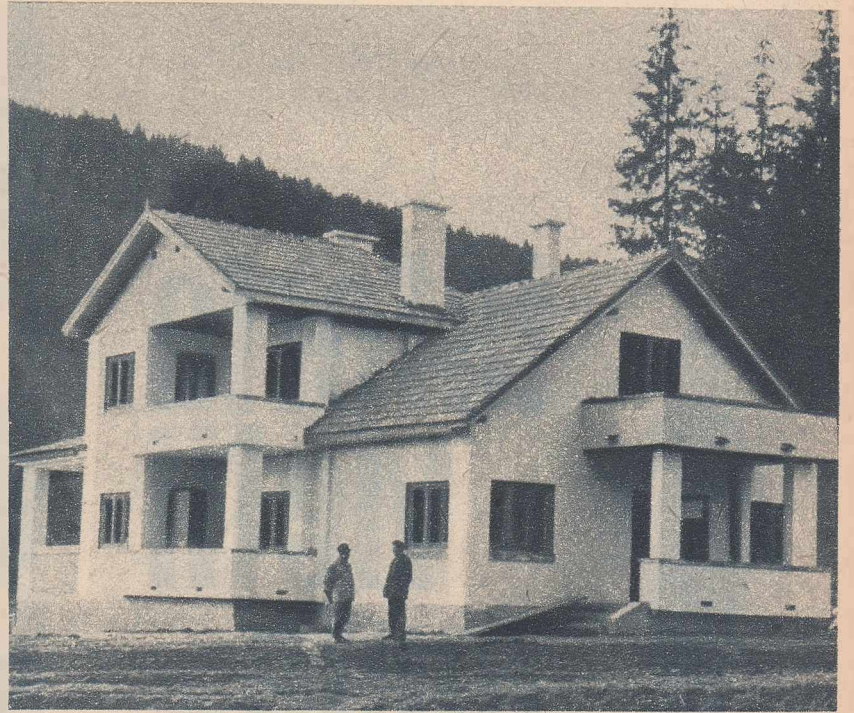
— Prin prelucrări mecanice, lemnul poate fi transformat în aproximativ 60 de sortimente. Amintim dintre acestea: cheresteaua, furnirul, placajul, panelul, plăcile fibrolemnoase, plăcile aglomerate, ambalajele, butoaietele, tîmplăria de binale, mobila corp, mobila curbată, instrumentele muzicale, ambarcațiile, parchetul etc.

— Prin chimizarea lemnului pot fi obținute alte 40 de produse: celuloză, alcool, lacuri, hîrtie, săpunuri, albumină, gudroane, colofoniu și alte rășini naturale, mangal etc.

Clipe de răgaz.

Una dintre cele aproape 300 de cabane care găzduiesc în regiunea Suceava muncitorii întreprinderilor forestiere.

▲ Toporul și ferăstrăul au fost de mult înlocuite prin ferăstraie mecanice.

◀ În locul transportului cu tracțiune animală, exploatările forestiere folosesc astăzi asemenea autocamioane prevăzute cu remorci. Încărcarea autocamioanelor se face automat cu ajutorul troliilor.

istoria vietii mele (IV)

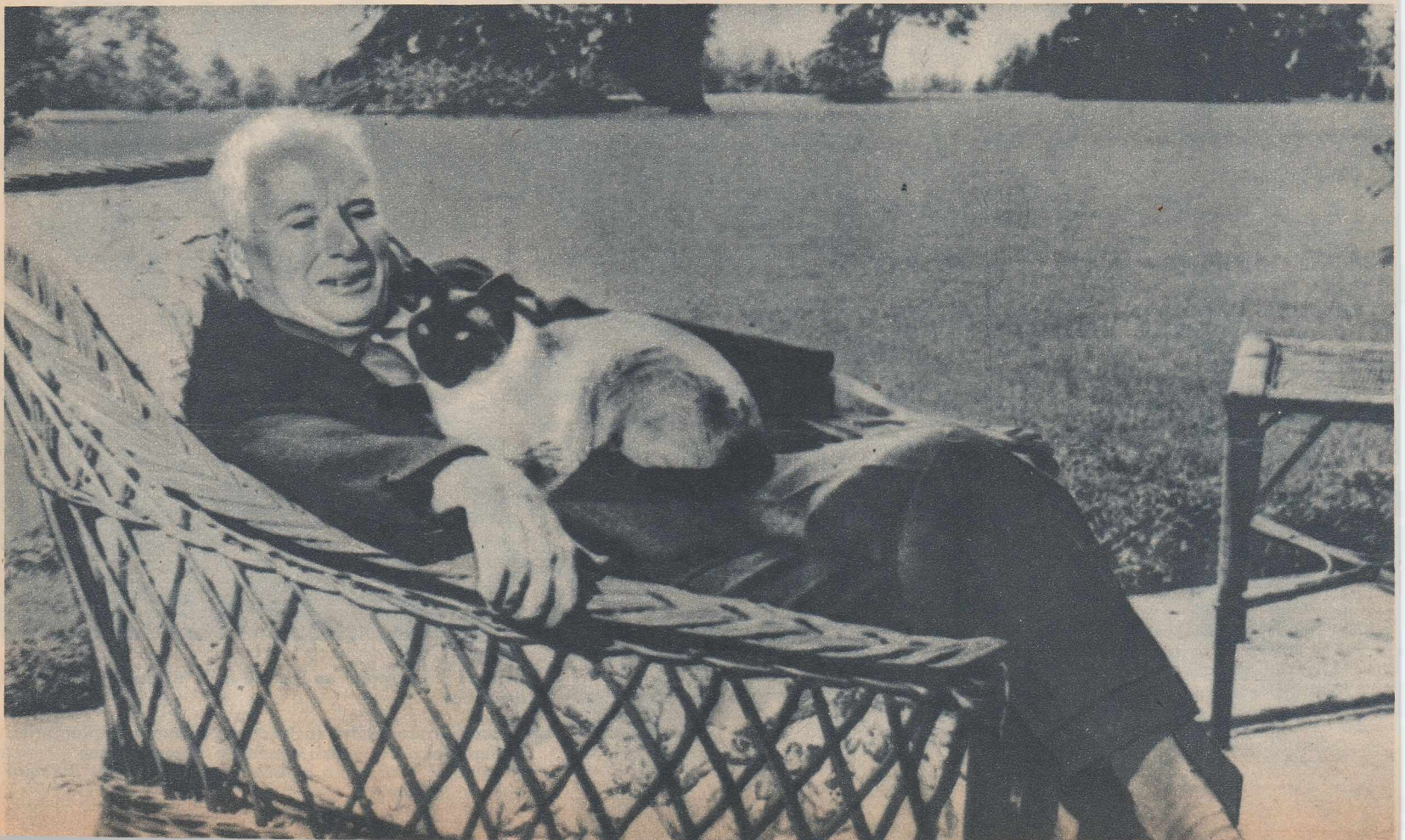
de Charles CHAPLIN

Charles Chaplin,^(x) la un spectacol omagial ce a avut loc la Comedia Franceză.

Chaplin n-a făcut niciodată discriminări în ceea ce privește prietenii și colaboratorii săi. Atitudinea sa democratică i-a atras însă unele nemulțumiri din partea unei părți a presei, care a speculat adesea amănunte din viața lui personală. De aici pînă la a se bucura de atenția „Comisiei de cercetare a activității antiamericane“, n-a fost decît un pas. Lucru însă realizat. Luminile rampei au fost pretextul. În urma neajunsurilor suferite, Chaplin se hotărăște să părăsească S.U.A.

La Vevey (Elveția) Charles Chaplin în momentele sale de odihnă.

În timp ce eram ocupat cu noua montare a lui *Monsieur Verdoux* am primit un telefon de la un comisar al poliției federale care mă informa că sînt convocat la Washington în fața comisiei de cercetare a activității antiamericane. Eram convocați în total nouăsprezece persoane.

Senatorul statului Florida, Pepper, se găsea pe atunci la Los Angeles și am fost sfătuit să-l vedem și să-i cerem părerea. Nu m-am dus, căci situația mea era deosebită: nu eram cetățean american. La această reuniune toți participanții au convenit să invoce drepturile lor constituționale în cazul cînd vor fi convocați la Washington (cei care au făcut aceasta au stat un an în închisoare pentru refuzul de a se înfățișa comisiei.)

Convocarea preciza că voi fi prevenit cu zece zile înainte de data fixată pentru prezentarea la Washington; dar puțin după aceasta — am primit o telegramă care îmi anunța o amînare de zece zile...

Intrucît comisia se deplasase recent la Hollywood pentru a lua interogatoriul prietenului meu Hanns Eisler, ar fi putut foarte bine să mă interogheze în același timp, economisind astfel banii contribuabililor. „Totuși, scriam în concluzie, pentru a vă ușura sarcina, vă voi spune ceea ce cred că vreți să știți. Nu sînt comunist, n-am fost niciodată în viață înscris în vreun partid sau vreo organizație politică. Sînt ceea ce se cheamă «un pacifist». Sper ca aceasta să nu vă șocheze. Vă rog deci să precizați cînd trebuie să mă prezint la Washington. Al dumneavoastră, Charles Chaplin“.

Am primit un răspuns uimitor de politicos, în care mi se explica, că prezentarea mea nu va fi necesară și că pot considera chestiunea ca terminată...

(Situația financiară a Companiei Associated Artists începe să fie dificilă și speranțele lui Charles Chaplin sînt puse în succesul filmului *Domnul Verdoux*.)

...La Hollywood am organizat o prezentare particulară a filmului, pentru prietenii mei. Cînd filmul se terminase, Thomas Mann, Lion Feuchtwanger și alți cîțiva prieteni s-au ridicat aplaudînd mai mult de un minut.

Incurajat și liniștit am plecat la New York. O dată ajuns aici am fost imediat atacat de *Daily News*:

„Chaplin este în oraș pentru premiera filmului său. După isprăvile lui de «procomunist» îl sfidez să apară la o conferință de presă. Voi fi acolo pentru a-i pune cîteva întrebări jenante“.

Serviciul de publicitate al Companiei Associated Artists își punea întrebarea dacă trebuie sau nu să întîlnesc presa americană. Eram indignat, deoarece în ajun mă întîlnisem cu reprezentanții presei străine și aceștia îmi făcuseră o primire călduroasă, chiar entuziastă. De altfel, nu sînt un om care mă las ușor intimidat.

Pentru a doua zi dimineață am închiriat o mare sală la hotel și am întîlnit presa americană. După ce s-au servit coc-telurile, mi-am făcut apariția și din capul locului am simțit că

Prezența lui Chaplin la masa de montaj nu este o surpriză; marele cineast este pasionat de tot ce ține de arta filmului (în fotografia noastră, în spatele lui Chaplin, îl recunoaștem pe regizorul Henri Colpi).

se pregătește o lovitură sub centură. De la înălțimea unei mici estrade din fundul sălii, îndărătul unei mese, și făcînd apel la toată puterea mea de seducție, am început să vorbesc.

— Doamnelor și domnilor, bună ziua. Sînt aici pentru a vă furniza toate amănuntele ce v-ar putea interesa în legătură cu filmul meu și cu proiectele de viitor.

Ziarștii păstrau tăcerea. — Nu vorbiți toți deodată — am reluat eu surîzînd.

În cele din urmă o ziaristă din primele rînduri întrebă:

— Sînteți comunist?

— Nu — am răspuns eu cu un ton categoric. Următoarea întrebare vă rog.

Am auzit atunci pe cineva mormnînd. Credeam că era vorba, poate, despre prietenul meu de la *Daily News*, dar acesta strălucea prin absență. Oratorul care se ridică arăta, cam murdar, cu un pardesiu bo-

țit. Aplecat deasupra unui manuscris bolborosea ceva.

— Iertați-mă — am spus. Va trebui să mai citiți încă o dată, pentru că n-am înțeles un cuvînt din cele ce ați spus.

— Noi, vechii combatanți catolici... — începu el.

— N-am venit aici să răspund vechilor combatanți catolici — l-am întrerupt eu; este o conferință de presă.

— De ce n-ați devenit cetățean american? — a întreat o altă voce.

— Nu vād nici un motiv să-mi schimb naționalitatea. Mă consider cetățean al lumii — am răspuns.

Un freamăt parcurs asistența. Două sau trei persoane încercară să vorbească în același timp. O voce izbuti să străbată larma. — Dar vă cîștigați banii în America.

— Dacă situați lucrurile pe plan financiar — am spus surîzînd — atunci să vorbim cu precizie. Afacerea mea este internațională. Șaptezeci la sută din veniturile mele provin din străinătate și Statele Unite le împun sută la sută, vedeți deci că sînt un invitat excelent care plătește bine.

Legiunea catolică își reluă asaltul.

— Indiferent dacă vă cîștigați banii aici sau nu, noi, care am debarcat pe plajele din Franța, regretăm că nu sînteți cetățean al acestei țări.

— Nu sînteți singurii care ați debarcat pe aceste plaje — am spus. Cei doi fii ai mei erau de asemenea acolo cu armata condusă de Patton, în prima linie, și ei nu se laudă cu aceasta ca dv.

— Il cunoașteți pe Hanns Eisler? — spuse un alt reporter.

— Da, este un prieten foarte drag și un mare muzician.

— Știți că este comunist?

— Puțin îmi pasă ce este, prietenia noastră nu este bazată pe politică.

— S-ar zice totuși că vă plac mult comuniștii — spuse un altul.

— Nimeni n-are dreptul să-mi spună ce să iubesc sau să nu iubesc. Încă n-am ajuns pînă acolo.

Atunci o voce bătaioasă spuse:

— Face oare o impresie bună ca un artist care a dat atîta fericire lumii și care a înțeles atît de bine pe oamenii simpli să se lase luat în deridere, urît și dis-

(Continuare în pag. 10)

prețuit de așa-zișii reprezentanți ai presei americane?

Mă așteptam atât de puțin la o exprimare a simpatiei, încât am răspuns sec:

— Regret, nu v-am putut urmări, vreți să repetați întrebarea?

Agentul meu de publicitate îmi făcu semn cu cotul, murmurând:

— Omul acesta este de partea dumneavoastră, a spus un lucru favorabil.

Era Jim Agee, poetul și romancierul american, care pe atunci era critic la *Times*. Am rămas foarte descumpănit.

— Regret că nu v-am auzit — am spus... Vreți să fiți atât de bun să repetați?

— Nu știu dacă voi putea — a răspuns el puțin jenat, după care repetă aproape aceleași cuvinte.

Mi-a fost cu neputință să găsesc un răspuns și am clătinat capul spunând:

— N-am comentarii de făcut... dar vă mulțumesc.

Oona, soția lui Chaplin.

Geraldine, fiica marelui artist, la primul ei film.

După aceasta nu mai eram bun de nimic. Această exprimare a simpatiei îmi tăiase combativitatea.

— Doamnelor și domnilor; regret, credeam că această conferință de presă se va referi la filmul meu. În loc de aceasta s-a transformat într-o ciocnire politică, așa încât nu mai am nimic să vă spun.

Întâmplările de la această ședință, m-au rănit profund dându-mi seama că am în față un zid de ostilitate...

Spre surpriza mea, *Domnul Verdoux* a ținut afișul în exclu-

sivitate timp de șase săptămâni la New York și încasările erau foarte bune, dar apoi au scăzut brusc...

Când l-am întrebat în această privință pe Grad Seers, de la Associated Artists, acesta-mi răspunde:

— Uitați-vă! (Îmi arată *Daily News* și citeva ziare ale trustului Hearst.) Și aceasta se repetă în toată țara.

Într-un ziar se putea vedea o fotografie a legiunii catolice din New Jersey, care defila în fața cinematografului unde rula

Domnul Verdoux. Manifestanții purtau pancarde pe care scria:

„Chaplin este un comunist“.

„Expulzați-l pe străin“.

„Chaplin, nerecunoscătorul și simpatizantul comunist“.

„Chaplin în Rusia...“

Când o lume întreagă de decepții și neplăceri se abate asupra ta, dacă nu te cuprinde disperarea, recurgi la filozofie sau la umor. Când Grad îmi arată fotografia manifestanților, fără nici un client în fața cinematografului, am spus în glumă:

— Fără îndoială că au făcut fotografia aceasta la ora cinci dimineața.

Totuși, pretutindeni unde *Domnul Verdoux* rula neînsoțit de manifestații, încasările erau mai mari decât media.

Filmul fusese reținut de toate marile firme de distribuție din Statele Unite. Dar, după ce primeau scrisori din partea Legiunii americane și a altor organizații asemănătoare, renunțau să-l mai ruleze. Legiunea avea un mod eficace de a speria pe directorii sălilor, amenințând să le boicoteze timp de un an întreprinderea în cazul când vor include în program vreun film al lui Chaplin sau alte filme dezaprobat de ea. La Denver, în prima seară, încasările au fost excelente, dar a doua zi filmul a fost retras după afiș din cauza acestor amenințări...

(Charles Chaplin și soția sa, se hotărâsc să părăsească S.U.A. Se îmbarcă pe vaporul *Queen Elisabeth*.)

Într-o zi la micul dejun eram cît se poate de vesel. Aveam ca invitați pe soții Arthur Rubinstein și Adolph Green. În timpul mesei, lui Harry Crocker (secretarul lui Chaplin, n.n.) i s-a transmis o telegramă. O băga tocmai în buzunar, când aducătorul îi spuse: „Răspunsul

este așteptat prin radio“. Harry citi textul și fața i se întunecă. Apoi ne rugă să-l scuzăm și părăsi masa.

Ceva mai târziu îmi ceru să vin în cabina lui, unde îmi citi telegrama. Eram anunțat că mi se interzice accesul în Statele Unite și că înainte de a putea să mă reîntorc va trebui să mă prezint în fața unei comisii de anchetă a serviciului de imigrare, ca să răspund unor acuzații de ordin politic și moral. *United Press* voia să știe dacă am ceva comentarii de făcut...

Agențiile de presă îmi telegrafiau din toate colțurile lumii ca să-mi ceară declarații. La Cherbourg, prima noastră escală înainte de Southampton, cel puțin 100 de ziaristi europeni se urcară pe bord cu dorința de a-mi lua un interviu. Am organizat pentru ei un fel de conferință de presă în sala de mese, după micul dejun. Oricît de compătimitori s-au arătat ei, încercarea prin care treceam era copleșitoare și mă întrista. (După ce s-a hotărît să părăsească America, Chaplin a colindat diverse capitale ale Europei, unde publicul l-a copleșit cu manifestații de simpatie și solidaritate. De zece ani locuiește în apropiere de Geneva, la Vevey împreună cu Oona și cei șapte copii ai lor. Reproducem pagina finală a cărții lui Chaplin în care face un scurt bilanț al vieții sale.)

...E momentul să pun capăt odiseii pe care am trăit-o. Îmi dau seama că epoca și circumstanțele mi-au fost favorabile. Am avut parte de afecțiunea, dragostea și de asemeni de ura omenească. Da, lumea mi-a dăruit ceea ce a avut mai bun și m-a cruțat aproape total de ceea ce este rău. În ciuda tuturor schimbărilor prin care am trecut, cred că norocul și nenorocul se abat asupra noastră la întâmplare, ca norii de ploaie. Convins de aceasta, n-am fost niciodată prea zguduit de relele care s-au abătut asupra mea și am fost întotdeauna plăcut surprins de întorsăturile favorabile. Nu posed arta de a trăi, nici o filozofie proprie: înțeleg sau nebun, foți trebuie să luptăm cu viața. Am trăit sub semnul unui paradox: uneori amănunte fără importanță mă scoteau din sărite, în vreme ce catastrofele mă lăsau indiferent.

Viața îmi este acum mai pasionantă ca oricînd. Sînt complet sănătos, spiritul creator funcționează perfect; am numeroase proiecte de filme — mai puține pentru mine, dar le voi scrie și le voi pune în scenă pentru membri ai familiei mele din care unii sînt foarte înzestrați pentru comedie. Am totdeauna planuri ambițioase, niciodată nu mă voi putea hotări să mă retrag definitiv.

Sînt încă multe lucruri pe care aș vrea să le realizez; în afara unui mare număr de scenarii neterminate aș vrea să scriu o piesă și o operă... dacă timpul îmi va permite.

Traducere de Al. IOAN

COPERTA NOASTRĂ

„NU-MI PLAC PĂPUȘILE”

După cum era și firesc, Bob Călinescu a fost mereu întrebat de ce-i plac păpușile și ce fel de păpuși îi plac, de când le-a îndrăgit și ce viitor le prevede. Iată însă că într-o bună zi (vara aceasta, la Mamaia, la primul nostru festival cinematografic) artistul a declarat categoric: „Nu-mi plac păpușile. Mă străduiesc cit pot să nu fac păpuși. Ucenicia mi-am făcut-o la Jiri Trnka, dar nu pentru a învața ce și cu ce să cînt, ci pentru a-l asculta cum cîntă. Instrumentul am preferat să mi-l aleg singur, la fel partitura”.

— Și care este acest instrument preferat?

— Lemnul.

...Vă amintiți de ciudații eroi ai „Rapsodiei în lemn” și ai „Metamorfozelor”, făpturile acelea grațioase, smulse din câteva bucăți de lemn pe lângă care am fi trecut oricînd fără să le luăm în seamă? Ei au rămas marea dragoste a artistului...

În ultima vreme, Bob Călinescu a adăpostit în atelierul său și alte „instrumente”: piatra, porumbul, fierul (el le spune „materiale folclorice”).

Fantezia creatorului a întrevăzut forme, chipuri și mișcări acolo unde ochiul nostru crede că are de-a face cu o materie ce nu spune nimic. În atelierul său, ce seamănă cu al unui ucenic vrăjitor care a strîns aici tot soiul de jucării năzdrăvane cărora nu știe cum să le dea de rost, Bob Călinescu făurește lumea viitorului său film: o serie de șapte scurte metraje ce vor fi prezentate împreună și pe care creatorul le vrea „un omagiu adus artei noastre populare”.

Pentru primul dintre acestea, „Oul”, Bob Călinescu a ales drept materie primă coceanul de porumb. Da, da! Personajele și decorurile vor fi construite din coceni de porumb ce s-au dovedit potriviți pentru stilizări deosebit de interesante.

Eroii unui alt scurt metraj, „Pietrele”, sînt nici mai mult, nici mai puțin decît două pietre de riu; una seamănă cu un cap de fată, cealaltă cu un cap de băiat. (S-ar părea că e ușor de ghicit povestea — așa să fie oare?)

În „Putregăiul” vom cunoaște avaturile unei bucăți de lemn care a îndrăgit prea mult apa și soarele; „Ciocirlia” va fi o ilustrare coregrafică a cunoscutei melodii, pentru rolurile de dansatoare fiind alese câteva grațioase linguri de lemn.

E greu să spunem acum ce va fi acest nou film; în mod sigur însă vom întîlni în „Miniaturii” idei îndrăznețe, străbătute de o undă de lirism pe care sensibilitatea noastră le primește întotdeauna cu dragă inimă, vom întîlni multă, multă fantezie, în stare să o completeze chiar și pe cea a naturii.

Bob Călinescu ni se pare a fi unul din acei poezi care, aflat în fața unor versuri ne terminate ale vreunui maestru anonim, știe să găsească cuvintele cele mai potrivite pentru a le desăvîrși.

Magda MIHĂILESCU

Coperta: fotografie de A. MIHAILOPOL

a.c., un cetățean reclama un fapt care nu-i convenea. Dv. n-ați luat nici o măsură. Gheorghe Druțu: E greșeala noastră.

Flacăra: Dar, după cum spune condica, aveți mai multe greșeli de acest gen.

Gheorghe Druțu: Recunoaștem.

Poate că această recunoaștere să devină un început al lichidării atitudinii de nepăsare față de cele scrise în condică. Poate!...

Ajungem la magazinul „Delta Dunării” (bd. 6 Martie). Lume multă la toate raioanele, dar mai cu seamă la raionul pescărie. Ne sare în ochi o tablă frumoasă, neagră, pe care e scris cu litere de-o șchioapă: „Condica de sugestii și impresii”.

puneri: oamenii s-au plîns că pîinea e veche și carnea insuficient de fiartă.

Ștefan Stoica: Pe bună dreptate au fost făcute aceste sesizări. Le-am rezolvat. Cel mai mulți dintre consumatorii noștri nu mai au de făcut asemenea plîngerii.

Sîntem pe strada Academiei. La cofetăria „Albina”. Nu-l găsim pe responsabil. Citim condica. La multe sesizări — nu știm în ce măsură sînt juste sau nejuste — responsabilul unității a scris: „S-a adus la cunoștința conducătorii”. N-am înțeles nimic.

Intrăm în altă cofetărie, a Teatrului, pe Victoriei.

Responsabila: Cu ce vă putem servi?

Flacăra: Cu o cafea. Responsabila: Altceva?

RECLAMAȚII INTERZISE?!...

Unii o țin la vedere, la îndemîna tuturor. Dacă le-o ceri, ți-o oferă cu amabilitate. Sînt chiar bucuroși și socotesc, pe bună dreptate, că lor și altora le faci un serviciu. Alții, temători și scîrbiți de ea o ascund în diverse sertare; sau o atîrnă sus, pe perete, la un loc mai ascuns, s-o vadă cît mai puțină lume; alții o lasă părăsită în diverse locuri și scoarțele ei sînt pline de aceleași amintiri pe care le-au lăsat muștele pe veneratorul portret al lui Frantz Joseph, din faimoasa circumă pe care o frecventă bravul soldat Svejk... Cei care n-o iubesc, dacă le-o ceri, strîmbă din nas.

Ați intuit despre ce este vorba? Despre o carte pe care o cunoaște toată lumea: Condica de sugestii și reclamații. Pentru unii, cartea asta e mumă, pentru alții e ciumă, pentru cei mai mulți este ceea ce trebuie să fie: un barometru care exprimă cerințele și exigențele consumatorilor.

Noi am căutat-o și am răsofot-o în zece magazine bucureștene. La întimplare. Fără nici un program prestabilit.

Dacă vă interesează, vă invităm să ne însoțiți în documentarea noastră.

Magazinul Gostat (Calea Victoriei, lângă Poșta).

Flacăra: În general, magazinul dv. se bucură de bune aprecieri.

Casiera: Cred că aveți dreptate.

Flacăra: Sînteți amabilă să ne dați condica de sugestii și reclamații?

Casiera: Cu plăcere. Dar ce s-a întîmplat?

Răsfoim condica. Multe aprecieri pozitive privind felul cum este aprovizionat magazinul și modul în care sînt servii consumatorii. Intoarcem filele și ajungem la ziua de 4 noiembrie a. c. Un cetățean (seamnăra indescifrabilă) scrie: „...cred că nu e o metodă ca merele frumoase să nu se vîndă pînă ce nu se dau cele stricate de pe tețghea”. Pe partea cealaltă a filei, la rubrica „măsuri luate de responsabilul unității” nici un cuvînt. Îl căutăm pe responsabilul magazinului, tovarășul Nicu Marin. Nu îl găsim. Facem cunoștință cu cel care-l înlocuiește, tovarășul Gheorghe Druțu.

Flacăra: La 4 noiembrie

Flacăra: Dv. aveți condică de sugestii și reclamații?

Alexandru Marcu (șeful magazinului): E la casă.

Flacăra: De ce ați pus o tablă în care ați rebotezat condica?

Alexandru Marcu: E o greșeală a cooperativei care ne-a făcut-o.

Răsfoim condica. Multe laude, puține reclamații.

Iată-ne pe Lipsani. La restaurantul „Mureș”. Rugăm să ni se dea condica. Foarte amabil, responsabilul (Ștefan Stoica) ne-o aduce într-o clipă. Numărăm toate inscrierile pe care le-au făcut consumatorii în cursul acestui an. Nu sînt nici multe, nici puține: 64. Din acestea doar 12 sînt negative, restul aduc bune aprecieri la adresa restaurantului.

Flacăra: Cîți oameni sînt serviți la dv. în medie, într-o zi?

Ștefan Stoica: Circa 1.000.

Flacăra: Am reținut din condică cîteva sesizări și pro-

Flacăra: Condica de sugestii și reclamații.

Deschidem la întîmplare. În ziua de 27 octombrie a.c. inginerul S. Avram a scris: „Servind o prăjitură „Ora 12” am găsit în mijlocul ei o bucată de sticlă. Consider că este o lipsă totală de răspundere din partea celor care pregătesc prăjiturile”.

Am fost curioși să vedem ce părere a avut responsabilul unității și am întors fila. Am citit o dată, am citit a doua oară, a treia oară. Am citit exact, n-am avut nici o iluzie vizuală. Reproducem: „Consumatorul (adică inginerul S. Avram care a găsit o bucată de sticlă în mijlocul prăjiturii, n.n.) a fost multumit de felul cum a fost servit”. Vi se pare straniu. O fi. Dar e adevărat!

Fiindcă sîntem în apropiere de magazinul „Romarta”, intrăm și aici. După cît ne dăm seama, la acest magazin Condica de sugestii și reclamații e mai mult o condică de elogi. Dar se mai întîmplă și la casele mari. La 18 octombrie a.c. o cetățeană (seamnăra indescifrabilă) a scris: „Am cumpărat o pereche de ciorapi de damă cu prețul de lei 33 și după ce i-am purtat o singură dată s-au desprins la talpă. Ne întrebăm: ciorapii aceștia nu au fost la controlul de calitate al fabricii? Cine poartă răspunderea?” Pe partea cealaltă a filei, în aceeași zi, s-a scris: „Pentru a răspunde la sesizarea și întrebările dv. trebuie să vă prezentați la conducerea magazinului cu ciorapii respectivi și cu plicul ambalaj care poartă numărul celui care a controlat calitatea mărfii”. Așa, da. Sesizarea justă, măsura justă.

Venim pe bulevardul 6 Martie. Ne oprim la „Lacto Bulevard”. Pe perete, lângă casă, pe o tablă mare, tot cu litere de-o șchioapă, e scris: „Condica de sugestii și propuneri”. O solicităm. E nou-nouță. N-are nici o sesizare, nici o reclamație, nici o propunere.

Flacăra: Dv. sînteți cel mai formidabil magazin din București.

Responsabila: De ce?

Flacăra: Fiindcă totul merge strună, n-aveți în condică nici o nemulțumire din partea consumatorilor.

Responsabila: Noi ne străduim...

unitatea 28, și la „Lacto bulevard” de pe 6 Martie și la magazinul de mobilă „Apartamentul” etc. Aici, și nu numai aici, condicile au fost rebotezate în așa fel, încît cuvîntul „reclamații” să lipsească. După cum s-a văzut, acest lucru are consecințe negative. În condica de la O.C.L. Confecția, unitatea 28, în trei luni n-au fost decît 6 inscrieri. Așa sînd lucrurile, cetățeanul poate fi derutat, pentru că el citește „Condica de sugestii și impresii”, de „sugestii și propuneri” — de sugestii și mai știm noi ce, numai de reclamații nu! Sau poate, reclamațiile sînt interzise? De cînd? De cîte cine? Noi credem că nu. Socotim că ele, atunci cînd e necesar, trebuie să-și găsească loc și în Condica de sugestii și... reclamații...

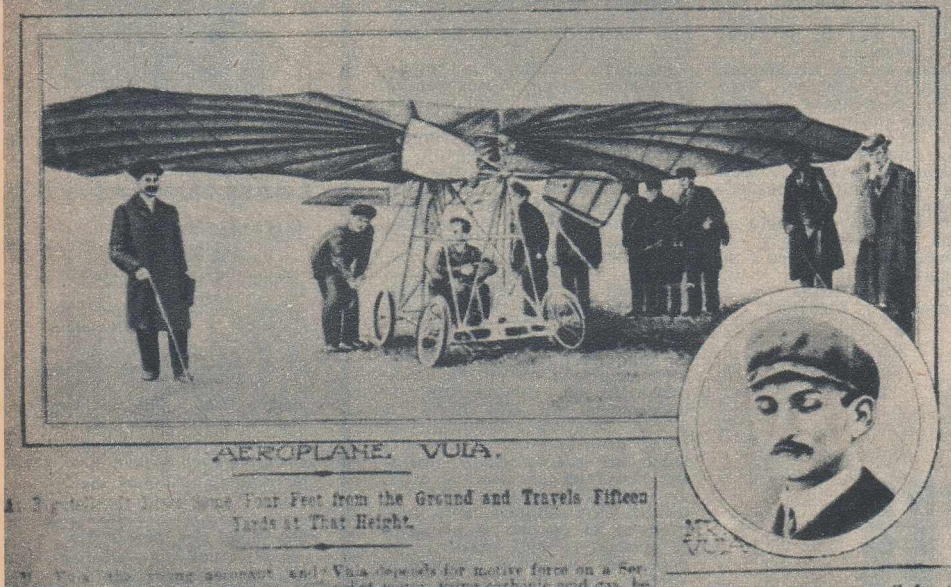
Avem certitudinea că de aceeași părere este și Inspectia comercială de stat de pe lângă Sfatul popular al Capitalei.

George CIUDAN
Ilustrații de Tia PELTZ

Vuia Aeroplane Makes a Successful Flight.

Astfel urma să arate avionul supersonic de pasageri franco-britanic „Concorde”.

Articol despre Traian Vuia, apărut în 1907 în ziarul „The New York Herald”, cu titlul „Aeroplanul lui Vuia face un zbor încununat de succes”.

MAI REPEDE, TOT MAI REPEDE (II)

ÎN ERA VITEI

ÎN URMA CU 80 DE ANI OMUL NU PUTEA CALĂTORI ÎNCĂ ÎN VAZDUH, IAR AUTOMOBILUL SE AFLA ABIA LA PRIMII SĂI „PAȘI”. DAR O DATA CU SECOLUL XX INTRĂM ÎN „ERA VITEZEI”. IAR REGINA VITEZEI, ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI, ESTE BENZINA. ÎN ACEASTA PERIOADĂ APAR UNUL DUPĂ ALTUL DIFERITE TIPURI DE MOTOARE ȘI, ÎN FINE, MOTORUL LUI DIESEL, ACȚIONAT CU MOTORINA. AȘA SE NASC, DUPĂ AUTOMOBIL, AVIONUL, NAVELE ȘI TRENURILE CU MOTOR, TRACTOARELE ȘI CARELE DE LUPĂ. DAR SĂ NE INTOARCEM LA EPOCA ÎN CARE OMUL INCERCA SĂ ZBOARE.

SPRE CERI

Cei dintâi oameni care au pornit la cucerirea văzduhului nu intenționau să străbată mai repede distanțele. Ei voiau doar să se ridice sus, tot mai sus, asemenea păsărilor. Totuși omul a realizat primele zboruri nu cu mijloace care imitau mișcarea aripilor, ci cu baloane.

Balonul fraților Montgolfier s-a ridicat în 1783 deasupra Parisului, rămânând în aer timp de zece minute. Cîteva decenii mai târziu, în 1804, marele fizician și chimist francez Joseph-Louis Gay-Lussac s-a înălțat cu balonul construit de el la 7.000 metri; în 1862, doi englezi — Glaisher și Coxwell — au atins altitudinea de 11.000 metri, iar în 1875 trei francezi au ajuns cu balonul lor la o înălțime și mai mare, de la care numai unul dintre ei s-a întors viu.

Omul voia însă să răpească vîntului dirijarea balonului. A așezat, deci, în balon mai întîi mașina cu aburi, apoi motorul cu benzină. Așa s-au născut dirijabilul și, o dată cu el, posibilitățile de sporire a vitezei mașinilor zburătoare. Zepelele construite de germani în timpul primului război mondial au

reușit să atingă viteza de 120 km pe oră. Dirijabilul s-a dovedit însă un mijloc de zbor imperfect. La 2 octombrie 1930 uriașul dirijabil englez R-101 explodează și toți pasagerii săi pier. Zepelinul german ZR-III, care făcea curse regulate între Europa și America, a explodat și el în 1937, deasupra New Yorkului. Din aceste două catastrofe constructorii au tras concluzia că baloanele și dirijabilele nu reprezintă de fapt un pas înainte în dezvoltarea tehnicii zborului, orice eforturi și investiții în acest domeniu fiind nejustificate.

Lupta pentru viteză se desfășoară de aci înainte între automobil și avion. Să cercetăm cîteva din fazele acestei bătălii.

O EPOCĂ EROICĂ

Inginerul american Hiram Maxim a construit în 1889 primul aeroplan acționat de o mașină cu aburi. După calculele sale, acest avion greoi ar fi trebuit să atingă viteza de 160 km pe oră. Socoteala de acasă însă nu s-a potrivit cu cea din aer, căci avionul s-a prăbușit la prima încercare. Hiram Maxim s-a consolatat, inventînd cîteva ani mai târziu prima mitralieră automată...

La 17 decembrie 1903, pe coasta de est a Statelor Unite, deasupra dunelor de nisip ale glăjei Kitty Hawk, s-a ridicat în aer primul avion pus în mișcare de un motor cu benzină. Aparatul fraților Wright a parcurs un drum mai scurt decît distanța între extremitățile aripilor avioanelor de transport din zilele noastre. Evenimentul a fost totuși istoric.

Numai 60 de ani ne despart de acest prim zbor cu motor...

Pe tabloul de onoare al pionierilor aviației, și-au înscris numele și românii. Dintre aceștia, Traian Vuia a fost cel dintîi care a atras atenția lumii. El a zburat în 1906, fiind deci printre primii care au efectuat zboruri mecanice și primul care a reușit să decoleze folosind mijloace proprii la bord: avionul său s-a ridicat în aer fără să fie tras de cai, lansat cu catapulta sau nevoit să-și ia elanul alunecînd la vale. Mai apoi, un alt român, Aurel Vlaicu, luptînd cu nenumărate dificultăți și dînd dovadă de o perseverență și de un curaj exemplar, își construiește un avion după o concepție originală. La 19 ianuarie 1910 Vlaicu scria părinților săi: „Eu acum m-am întors de la Paris, să gat repede gîndacul meu,

că Blériot tot zboară și lumea nu-mai pe el îl vede, dar eu vreau să vadă și gîndacul meu, care-i mai bun...”

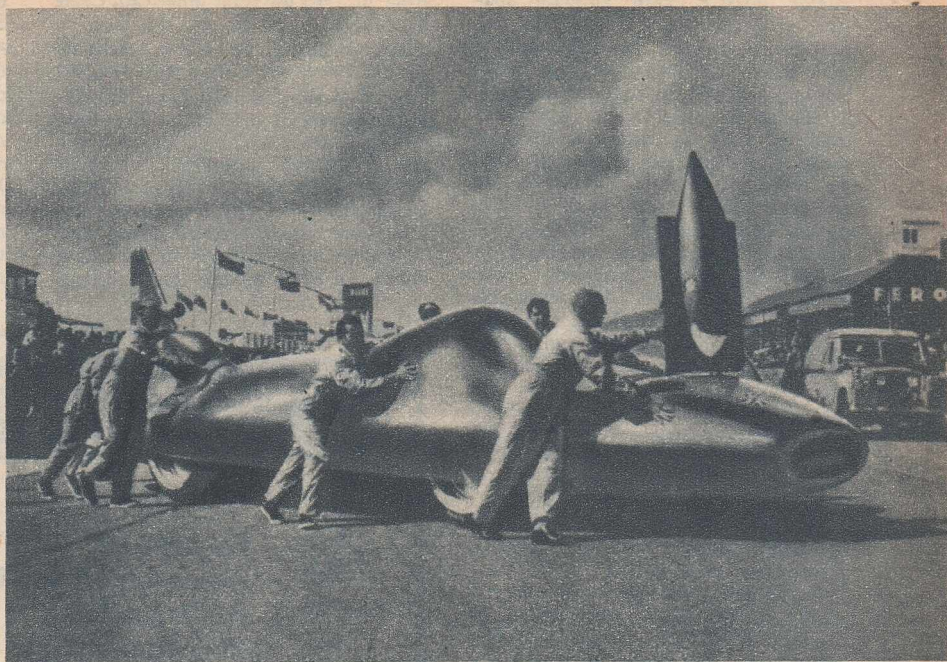
În vara lui 1910 și în anul 1911 Vlaicu a efectuat numeroase zboruri în țară și în străinătate, iar în vara anului 1912 a obținut mai multe premii la mitingul internațional de aviație de la Aspern, lîngă Viena. „Gîndacul” lui Vlaicu a reușit să se facă cunoscut în toată Europa. Dar avionul și eroicul său zburător au avut un sfîrșit tragic. La 13 septembrie 1913, încercînd să treacă cel dintîi Carpații pornind din București, Vlaicu s-a prăbușit lîngă Cîmpina.

Dar în această perioadă de mare elan al aviației, apar pe lîngă Vuia și Vlaicu și alți reprezentanți ai aviației românești. Iată-l de pildă pe inginerul Henri Coandă, care în 1910 a creat primul avion cu reacție. Coandă a eliminat elicea, echipîndu-și avionul cu un turbo-propulsor, fiind în acest sens un adevărat precursor al aviației moderne. Nu este de mirare că avionul lui a avut o soartă asemănătoare cu alte invenții prea îndrăznețe pentru nivelul de dezvoltare tehnică a timpului respectiv. Invenția lui Coandă era prea avansată pen-

„Blue Bird”, automobilul cu care Donald Campbell a realizat recordul mondial de viteză terestră — 649 km/oră — pe pista de sare a lacului Eyre din Australia.

Avionul fraților Wright în timpul unor demonstrații în Franța, în anul 1908, la cinci ani după ce se ridicase pentru prima dată în aer.

ZEI

tru acele vremuri, când omul se afla abia la începuturile zborului — chiar și cu elice. Un alt inventator român Rodrig Goliescu, brevetează „coleopterul” său în 1909, iar Ion Paulat, cu ajutorul lui Aurel Vlaicu, execută la noi în țară, în noiembrie 1911, primul zbor pe bordul unui hidroavion.

Accentul principal în această perioadă cade însă nu pe viteză, lupta dându-se în primul rând pentru parcurgerea unor distanțe cât mai mari. La 25 iulie 1909 francezul Blériot a zburat din Franța în Anglia, traversând Canalul Mânecii. Henri Farman — care a murit în luna februarie 1964 în vârstă de 96 de ani — a efectuat primul zbor în circuit închis. După cum am mai amintit, acestea, precum și alte performanțe asemănătoare, nu au reprezentat însă mari realizări din punct de vedere al vitezei: avionul lui Wright a zburat cu 60 km/oră și nici Blériot n-a „mers” mai repede.

A GREȘIT ȘI MAREȘALUL FOCH

La începutul secolului nostru situația performanțelor de viteză realizate cu ajutorul mijloacelor de locomotie este următoarea: viteză oficială a trenurilor expres: 90 km/oră. Automobilul câștigă prima manșă: în

1910 un „Benz” de 200 C P atinge viteza de 202 km/oră.

Avionul își ia repede revanșa: în septembrie 1913, francezul Prévost stabilește cu un aparat Deperdussin de 160 C P un record mondial: 203 km/oră. În pragul primului război mondial deci, „carul cu benzină” și avionul cu elice se află pe picior de egalitate, iar trenul expres, mînat de aburi, este definitiv lăsat în urmă.

Asistînd în 1910 la un miting de aviație, mareșalul Foch declara: „Aceste mașini cu motor nu sînt bune decît pentru sport. Nu au și nici nu vor avea vreo valoare militară”. O apreciere cel puțin la fel de greșită ca aceea făcută de Napoleon asupra vaporului cu aburi.

În cursul primului război mondial — deși acesta n-a fost un „război al motoarelor” — producția de avioane și de autocamioane a luat amploare, iar spre sfîrșitul lui pe cîmpurile de luptă și-au făcut apariția și tancurile. Eroii primelor bătălii aeriene nu au zburat însă cu o viteză mai mare decît a celor dintîi avioane de transport.

Înainte de 1914, în întreaga lume zbîrnîiau peste două milioane de motoare, cea mai mare parte aparținînd automobilelor de tip T, fabricate de Ford. În anul 1922 pe străzile orașelor și pe șoselele lumii goneau 19.000.000 de asemenea vehicule, iar în 1938 numărul lor crește la 43.000.000. Vechea cutie de tîniche, greoaie, incomodă, scîrțîind din toate articulațiile, a dispărut. Drumurile sînt acum înșesate de automobile confortabile, frumoase capotate, cu nichelul strălucind de departe în bătaia soarelui. Și, în plus, foarte rapide. În 1922 ele ajung la viteza de 215 km/oră, iar în 1927 la cea de 326 km/oră — acestea fiind, bineînțeles, recorduri oficiale, realizate cu mașini special construite. „Amatorii” izbutesc totuși și ei

să atingă 180 km pe oră. „Beția vitezei” cuprinde lumea. „Posed mașina cea mai rapidă din Franța — notează scriitorul Paul Morand — este inutil și primejdios, dar nu-i pot rezista...”

Pe calea ferată viteza oficială continuă să se situeze în jurul a 95 km/oră, iar marile transatlantice ating 55 km/oră; în douăzeci de ani deci, între 1918 și 1939, viteza lor orară crescuse cu 10 kilometri (în zilele noastre fac 60-70 km/oră).

VICTORIA „PĂSĂRII CU MOTOR”

Circulația aeriană a cucerit cu greu lumea. Atît capitaliștii care au înființat primele societăți de transporturi, cît mai ales călătorii aveau rezerve față de ideea zborului. Însă progresul nu poate fi oprit, și rețeaua aeriană mondială a început să se extindă. În 1919 ea totalizează doar 1.650 km, iar numărul celor care au curajul să se urce în avioane este de 3.500.

Dar în 1938 liniile aeriene însușmează 1.500.000 kilometri, în timp ce numărul pasagerilor lor trece de 18.000.000. În 1962 avioanele au transportat în toate colțurile lumii 120.000.000 persoane.

Al doilea război mondial — „războiul motoarelor” — a dovedit că cea mai mare frînă în sporierea vitezei de zbor este tocmai elicea. Avioanele de vînătoare folosite în război au atins viteza de 700 km/oră, dar s-a constatat că în jurul a 1.000 km/oră elicea nu mai întrebunțează decît o șeptime a energiei furnizate de motor. Intrăm în epoca avioanelor cu reacție.

DE LA 1.000 LA 3.000 KM/ORĂ

Primul care a atins, în 1947, viteza sunetului a fost colonelul Boyd, aviator american. Bineînțeles, este vorba de un record oficial, omologat de către Federația Aeronautică Internațională. S-a întîmplat însă

adesea ca în procesul omologării unor recorduri să se stabilească altele noi, care să doboare pe cele în curs de cercetare. Acesta a fost și cazul recordului realizat de pilotul francez André Turcat, care atinsese în 1959 viteza de 2.333 km/oră. În timp ce experții se ocupau de omologarea performanței sale, ea a fost întrecută de sovieticul Mosolov care, pilotînd un avion „E-66”, a realizat viteza de 2.388 km/oră.

În ceea ce privește realizările de vîrf, în ultima vreme importanța recordurilor de durată și de distanță a zborului a scăzut. Azi avioanele parcurg fără escală distanțe care depășesc jumătatea circumferinței Pămîntului, fără a mai vorbi de aparatele alimentate direct în aer prin intermediul avioanelor-cisternă.

Avionul „TU-104”, creație a constructorului sovietic Tupolev, zboară din 1956, iar cu începere din 1960 pe principalele linii aeriene circulă numai avioane cu reacție sau avioane turbopropulsoare (cu turbină și elice). Înaintea celui de-al doilea război mondial avioanele de transport aveau în genere o capacitate de 10-25 pasageri și o viteză de 200-250 km/oră. După război numărul locurilor într-un avion este de 30-40, iar viteza medie de 350-400 km/oră. Astăzi s-a ajuns la avioane de 70-100 pasageri, care circulă cu 650-900 km/oră. Iar avioanele militare au întrecut între timp de două ori iuțeala sunetului...

TOT MAI REPEDE

Urmărind lupta omului pentru obținerea unor viteze din ce în ce mai mari, am ajuns la cel mai recent capitol al istoriei vitezei.

Mijloacele de care dispune azi omul au transformat vechile concepții despre timp și spațiu. Avionul

ION ASZÓDY

(Continuare în pag. 14)

zilelor noastre, care străbate spațiul cu 2.500 km/oră, este mai rapid decât glonțul. În 1956 pilotul unui avion de vânătoare supersonic, trăgând o salvă din tunurile de bord, a zburat în traiectoria proiectilelor sale. În timp ce viteza avioanelor militare o depășește de două-trei ori pe aceea a sunetului, avioanele de transport nu au ajuns încă să străpungă „zidul sonic”. Uniunea Sovietică și Statele Unite se ocupă, la rândul lor, de construirea unor avioane supersonice de transport. Anglia și Franța intenționaseră să realizeze în comun avionul supersonic de pasageri „Concorde”. Proiectul a rămas însă în suspensie în urma hotărârii Marii Britanii de a-l revizui, reducându-și substanțial — probabil la jumătate — partea sa de investiții. Această hotărâre are numeroase consecințe, nu numai de ordin economic, ci și mult dezbătute implicații de ordin politic, privind relațiile dintre cele două țări.

Specialiștii urmăresc în prezent să atingă următoarele performanțe: capacitate de 100-200 pasageri pentru un avion, altitudine de 18-25.000 metri și viteză de 2.500-3.000 km/oră. Cu asemenea avioane se va putea ajunge de pildă în trei ore de la Moscova la New York sau în două ore de la New York la Londra.

De pe aerodromurile civile presărate de-a lungul celor două miliarde de kilometri pe care îi totalizează azi liniile aeriene, se înalță în fiecare jumătate de minut un avion. Drumurile lumii sînt străbătute astăzi de peste 150.000.000 de autoturisme.

CE SE VA ÎNTÂMPLA CU CĂILE FERATE ȘI NAVIGAȚIA?

Transportul feroviar se modernizează, locul locomotivei cu aburi fiind tot mai mult luat de locomotiva diesel-electrică și locomotiva electrică propriu-zisă. Un succes remarcabil al industriei noastre constructoare de mașini este fabricarea în serie a locomotivelor diesel-electrice de 2.100 C.P. Producția acestor locomotive permite modernizarea prin dieselizare a căilor noastre ferate. În mai multe țări se experimentează trenurile suspendate de diferite tipuri. Un astfel de tren, mergînd pe o singură „șină” de beton, suspendată pe stâlpi înalți — monoraiul — poate atinge, în principiu, o viteză de 110-120 km/oră. Prima linie permanentă de monorai a fost inaugurată în Japonia, între Haneda și Tokio, cu ocazia recenteii Olimpiade. Tot în Japonia a pornit și cel mai modern expres al lumii, între Tokio și Osaka. Viteza maximă a acestuia este de 260 km/oră. El parcurge distanța de 520 km dintre cele două orașe în două ore, în loc de șase ore și jumătate cît făceau trenurile expres obișnuite.

Recordul vitezei terestre absolute îl deține însă, în continuare, tot automobilul. În anii din urmă au murit pe pistă mulți automobilisti încercînd să întrecă recordul lui John Cobb, atins în 1947 — 630,4 km/oră.

Abia în 1963 un tînăr american, Craig Breedlove, a reușit să doboare, în sfîrșit, recordul lui Cobb, realizînd cea mai mare viteză terestră — 657,1 km/oră. Recordul nu a putut fi omologat pentru că mașina lui Breedlove nu avea decît trei roți, deci nu putea fi socotită automobil... Pînă la urmă performanța a fost omologată de Federația de motociclism, deci cea mai mare viteză terestră atinsă pînă în 1963 a fost obținută de un motociclist. În 1964 au mai fost realizate

o revoluție și în construcțiile navale. Sub corpul vasului au început să fie așezate aripi subacvatice datorită căroră nava, în timpul mersului, se ridică în sus, micșorînd rezistența hidrodinamică și mărindu-și viteza. Aceste vase, avînd motoare cu turbine de gaze, pot realiza o viteză de 130 km/oră. Și mai rapid este vasul cu „pernă de aer”. La acest tip de navă fundul nu atinge apa, ci pluteste pe „perna de aer” — un strat de aer comprimat, trimis sub fundul

Viteza rachetei? Da! Curba noastră ilustrînd creșterea vitezei a urca vertiginos în cursul ultimilor ani. În 1903, anul cînd își lua zborul aparatul fraților Wright — primul avion cu motor cu benzină — apărea cartea savantului rus Tjolkovski, cel care întemeiat știința astronauticii. După aproximativ o jumătate de veac, în 4 octombrie 1957, a fost lansat în Uniunea Sovietică primul satelit artificial al Pămîntului.

Rămăsese însă nerezolvată o altă problemă, pe care în 1902 Blériot formulase astfel: „Nu materia va stabili limitele capacității păsării c motor. Rezistența biologică a organismului uman va hotărî aceasta”. După cercetările și experiențele făcute în Uniunea Sovietică, apoi în Statele Unite, zborul primilor cosmonauți dovedit că, în anumite împrejurări organismul viu poate suporta urmările neobișnuite ale zborului cosmic. La 12 aprilie 1961 Iuri Gagarin deschis era zborurilor cosmice străbătînd spațiul cu 28.000 kilometri pe oră.

Să ne oprim puțin aici: un corp căruia i s-a imprimat prima viteză cosmică, adică 8 km pe secundă, nu va mai cădea înapoi, ci va continua să zboare înconjurînd Pămîntul (prima viteză cosmică este, mai precis, 7,912 km/secundă, adică de 7,912 de ori mai mare decît viteza sunetului). Prima viteză cosmică permi deci corpului respectiv să se plaseze pe o orbită ce înconjură Pămîntul la o înălțime mică. Zburînd cu o de-a doua viteză cosmică — 11,2 km pe secundă — corpul se ridică la o altitudine și mai mare, iese de sub influența forței de gravitație a Pămîntului și devine un satelit al Soarelui. Așa, de pildă, racheta lansată în Uniunea Sovietică la 2 ianuarie 1959, deci înaintea zborului lui Iuri Gagarin, a avut a doua viteză cosmică — 40.400 km/oră — și a devenit prima planetă artificială gravitînd în jurul Soarelui. Pentru a pătrunde și mai departe în imensitatea spațiului cosmic, pentru a se îndepărta și de Soare, racheta are nevoie de 16,7 km/secundă, adică de trei viteză cosmică.

Din gama de viteze pe care poate avea un corp în mișcare — cîntînd între 0 și 300.000 kilometri pe secundă — omul a reușit pînă în prezent să stăpînească porțiunea relativ redusă cuprinsă pînă la 11,2 km/secundă. Se poate presupune, însă, în viitor se vor construi vehicule spațiale ce vor putea realiza viteze și mai mari, ajungînd aproape la viteza absolută, viteza luminii — 300.000 kilometri pe secundă. Iar putem însă și dacă acestea vor fi nave cosmice care vor folosi rachete fotonice sau vehicule spațiale acționînd pe principiul presiunii lumii. Dar omul are toate temeiurile să sezeze la clipa cînd navele construite de el se vor apropia de viteza luminii.

Ion ASZÓI

Dezvoltarea vitezei în transporturi

PE ȘOSELE	Km/oră
1800 — Poștalionul	6
1883 — Automobilul lui Benz	15
1930 — Automobilele	60-80
1964 — Recordul absolut al lui Art Arfons	846
PE ȘINE	
1825 — Locomotiva lui Stephenson	55
1881 — Primul tramvai electric	7
1920 — Locomotiva cu aburi	120
1964 — Superexpresul japonez	260
PE APĂ	
1807 — Vaporul lui Fulton	9
1850 — Cliperul	35
1900 — Transatlanticele	40
1964 — Transatlanticele rapide	60-70
1964 — Vasele „cu pernă” de aer (experimental)	70-130
ÎN AER	
1903 — Avionul fraților Wright	60
1909 — Blériot	60
1930 — Avioanele din metal	200
1944 — Avioanele de vânătoare	700
1959 — Avioanele cu reacție	1.000-2.300
1963 — Avioanele de pasageri cu reacție	650-900
1970 — Avioanele de pasageri supersonice	2.500-3.000

și alte asemenea recorduri. Americanul Art Arfons — 699 km/oră, apoi din nou „motociclistul” Breedlove — 754 km/oră și, cel mai recent, din octombrie 1964, aparținînd tot lui Art Arfons — 846 km/oră.

Goana pentru viteză a determinat

navei de puternice ventilatoare. Asemenea vase pot „zbură” cu o viteză ce ajunge pînă la 180-190 kilometri pe oră. Fără îndoială însă, oricît ar crește viteza navelor, din punct de vedere al rapidității ele nu pot concura cu avioanele.

ACTUALITĂȚI CINEMATOGRAFICE

7 ANI DE CĂSNICIE

Comedia lui George Axelrod care după o rentabilă carieră pe Broadway a fost transpusă pe ecran de Billy Wilder, este caracteristică pentru o anumită perioadă a dramaturgiei de peste ocean. Este vorba de perioada maximei reacții impetive unui „cod al pudorii” care alungase de pe scenă și de pe ecran tot ce nu intra în limitele lui. De la drama „Pisica pe un acoperiș încins” a lui Tennessee Williams pînă la comediiile lui Frank Tashlyn cu Jayne Mansfield în chip de „blondă explozivă” a avut loc o sistematică terapeutică de eliberare a cetățeanului american obișnuit de canoanele unei etici artificiale. Ero-

Marilyn Monroe.

ul filmului „7 ani de căsnicie” este un astfel de individ, om de treabă și tată de familie model, avînd chipul insignifiant și zîmbetul timid al lui Tom Ewell. În apartamentul său newyorkez, în lipsa familiei plecate la băi el are prietelul să-și revizuiască cei 7 ani de căsnicie cu delicte, bucuriile, neașteptările și revoltele respective. Catalizator al acestui proces este o seducătoare vecină, întruchipată cu toate însușirile pretinse de rol — și pe deasupra cu mult talent — de către regretata Marilyn Monroe.

Aventura amorsată cu „blonda de la etaj” se desfășoară pe două planuri: cel imaginar cu toate aventurile visului și cel real strîns în chingile unei morale convenționale.

Un amor sincer și sănătos, o neobișnuită îndrăzneală în atacarea tabu-urilor ipocrite ale moralei

„după Sf. Hollywood” străbate această comedie în care risul se împletește cu o melancolică meditație asupra singurătății și căreia, silueta fragilă și surisul înduioșător al Marilyn-ii dau — în lumina evenimentelor de mai tîrziu — o subtilă și amară poezie.

Ana ROMAN

CINEAȘTI PREGĂTESC

■ O contesă aventurieră, amatoare de droguri, un editor nazist, o femeie pe care n-o împăimîntă trecerea anilor, un pitic ce face profetii și un palavrăgiu — aceștia sînt eroii unui nou film pe care-l pregătește regizorul american Stanley Kramer, după best-sellerul Katheri-

nei-Ann Porter „Corabia nebunii”. Toți acești indivizi ciudați, pe întimplare îi adună pe același por, își trăiesc micile lor drame, diferenți la evenimentele ce neșteau lumea anului 1933: încep rîle fascismului în Germania. Măgul umanist, al unui artist preocupat de problemele majore omenirii, va străbate noul film lui Kramer. În fruntea distribuției — cîțiva artiști de prestigiu: Genevieve Signoret, Vivien Leigh, H. Rühmann.

■ În studiourile iugoslave A. Film, o echipă de cineaști condusă de regizorul Dušan Makavejev a registrat pe peliculă primele scene dintr-un nou film: „Cănuț este o pasăre”: filmul își pune să facă investigații psihologice în viața unor oameni simpli dintr-unul minier Bor.

Pe una din arterele principale ale orașului Tampere.

„PĂTRIA „KALEVALEI“ ÎN SUOMI —

La începutul erei noastre, fizii se îndeletniceau cu vînatul pescuitul. Pînă-n secolul al I-lea mai erau cunoscuți ca popor de nomazi. La Turku să, dăinuie încă astăzi, castelul-tăreață construit din piatră ră prin 1229, iar universitatea mără peste 32 de decenii.

În nord întîlnești „Kota“ — rdeiu conic din pari subțiri și așchi de pădure — alături de iruntele căsuțe de lemn cu fe-struici cit pumnul omului, așa m erau cu un mileniu în mă. Dar tot în nord, pe cercul lar, capitala Laponiei — Roniemi — devastată de naziști, fost reconstruită după planu-e lui Alvar Aalto, cel mai re- zentativ dintre arhitecții Fin- ndei. În sud, „casele-șarpe“ stăinuie o viziune arhitecto- cã uluitoare: toate ferestrele eargă spre soare.

Interesantă e această țară în re două sute de zile pe an se varsă torente de ploaie, în re iarna este uneori mai ndă decît vara, în care timp 73 de zile soarele nu apune ei o clipă, în care iarna se nfundă cu întunericul! De la jlocul lui mai pînă la sfîrșitul iulie, în nord strălucește oarele de la miezul nopții“, se stăpînește „ziua cea mai lun-“. Apoi, deodată, în „noaptea a mai lungă“, aurora boreală nește în cercuri și săgeți de e, imaginînd toate culorile rcubeului: roșul singelui, ver- le ierbii crude, violetul orbi- ; galbenul aurului cel mai r. Timp de 51 de zile, văzdu- l este fluid, o scurgere conti-

nuă de șuvoaie multicolore, o fantastică pictură unduitoare, cu neputință de uitat. Dar în „ziua cea mai lungă“, ca și în „noptea cea mai lungă“, viața își urmează cursul, nestingherită: ferăstraiele electrice vuiesc în pădurile nesfîrșite de pini și de brad, de stejar și de alun; remorcherele trag milioane de bușteni pe apele lacurilor Saimaa și Kalla; uzina de prelucrare a lemnului din Varkans, fabricile de cherestea din Oulu și Kotka, Lahti și Kemi, fabricile de hirtie și celuloză din Tampere și Pori n-au odihnă; cele patru cale de lansare ale șantierelor navale din Turku trimit spre apele gol- fului Botnic petroliere și vase pentru transportul mărfurilor și spărgătoare de gheață. Pădurile din Suomi dispun de o rezervă de material lemnos de 1.370 milioane m c. Un imens univers vegetal.

În „Kalevala“ — epopeea în 22.795 de versuri și 50 de „rune“ a literaturii populare finlandeze — poporul din Suomi își cîntă vrednicia. Recunoști, în cele 50 de cîntece, nu numai eroismul vraciuului-poet Väinämöinen, ci și vitejia vînătorilor de lupi, de rîși, de urși, din pădurile veșnic verzi ale Usimei, fabuloasa luptă cu viscoalele a laponilor vînători de reni, urși cafenii și vulpi polare, truda „torparilor“ — țărării fără pămînt cîntați mai tîrziu și de romancierul și dra- maturgul Aleksis Kivi — harța plutașilor cu apele lacurilor nesfîrșite și ale rîurilor sălbatice, trînta minerilor cu rocile de gra-

nit și filoanele de cupru, întreg peisajul țării celor 60.000 de lacuri, al țării cu întinderi ame- țitoare de tundră mlăștinoasă, cu podișuri mărunte potopite de păduri, cu meșteri constructori de vase, cu topitori de metale care vesteau marile uzine me- talurgice și constructoare de mașini de la Turku și Tampere, cu îmblinzitorii pragurilor și cascadelor spumegînde care pre- figurau marile hidrocentrale de pe riul Vnoksa, de pe riul Oulu, de pe Kokemeaen. „Kalevala“ vorbește despre geniul omului care înfruntă și modelează na- tura.

Am văzut mormîntul lui Aleksis Kivi — un mormînt mo- dest într-un cimitir modest. Am

văzut mormîntul marelui com- pozitor Ian Sibelius: o placă de cupru gravată cu numele lui, în inima unei păduri în care-și avea locuința modestă de lemn, înălțată pe pilonii unor bolo- vani de granit. Mi se pare că în aceste două imagini se sinte- tizează o întregă istorie fră- mîntată: un popor de oameni tăcuți și sobri, care au înfrun- tat cu demnitate și dîrzenie vi- tregia pietrei, a apelor, a vijeli- ilor, pentru a-și innobila țara cu aurul marilor creații — de la uimitoarele centrale electrice care pun zăbale cascadelor, pînă la lumina cuvîntului scris și a poemelor simfonice.

Horia LIMAN

Teatrul din Turku.

au mai rămas doar 26 de zile PÎNĂ LA REVELION!

Zilele s-au făcut mai scurte. Și nu numai la propriu. Au mai rămas atâtea de făcut pînă la sfîrșitul anului! Și printre preocupările foarte serioase nu se cuvin uitate nici pregătirile pentru revelion. Unde vom întîmpina Anul nou? Acasă — în cercul familiei — în cadrul colectivului de muncă, într-o cabană de munte sau la un restaurant? Fiecare din aceste modalități de a sărbători revelionul determină alte preocupări, dar cîteva din aceste griji, crearea ambianței de sărbătoare, asigurarea „combustibilului” destinat să întrețină temperatura festivă, compunerea unei ținute elegante, în ton cu împrejurarea, și mai ales alegerea darurilor pentru această serbare sînt comune tuturor.

Nu ne propunem să oferim cititorilor o enciclopedie a revelionului, dar credem că vor găsi în aceste pagini răspuns la unele din întrebările ce și le pun în aceste zile de febră sărbătorească. Începem în numărul de față prin cîteva sugestii în ce privește ținuta vestimentară. În numărul viitor vom continua cu altele: pregătiri pentru masa festivă, daruri pentru prieteni etc.

SPUNE-OGLINDĂ, OGLINJOARĂ, cine-i mai frumoasă în țară? Într-o asemenea seară festivă orice femeie se vrea „cea mai frumoasă”. Machiajul special, de seară, e chemat în ajutor cu întregul său arsenal de creme, pudre, farduri și creioane. Condiția primordială — aplicarea machiajului pe un ten curat, sănătos — poate fi pregătită de pe acum. Tenurile dificile au de cîștigat dintr-o vizită mai timpurie la cosmeticiană. Un regim dezintoxicant (din care sînt eliminate grăsimile, alcoolul, condimentele, făinoasele) limpezeste din vreme o piele seboreică, întunecată; iar printr-un surplus de somn beneficiază orice tip de ten. În seara de revelion, după o curățire îngrijită a tenului, se aplică machiajul — experimentat cu o zi, două mai înainte, pentru a căpăta îndemînare și a nu obosi fața cu încercări stîngace, în preajma ieșirii la petrecere. O linie discretă de creion în prelungirea sprîncenei, o umbră albăstruie pe pleoape, puțin tuș pe gene dau acel surplus de strălucire pe care îl amplifică licărul lumînărilor din pomul de iarnă. Ca și acest licăr, strălucirea gâtului trebuie să fie însă discretă și caldă.

CEA MAI FRUMOASĂ PODOABĂ e firește părul. Pentru a reuși coafura în seara de revelion, e bine să nu ne încredințăm capul unui coafor nou. Numai cine cunoaște bine trăsăturile feței (și eventualele ei cusururi) poate evita experiențele riscante. Căci surpriza plănuită nu trebuie să aibă efectul unei lovituri de măciucă: edificii capilare complicate, surplusul de podoabe, deghețările prea exotice sperie mai mult decît încîntă. Și nu trebuie uitat că o pieptănătură ieșită din comun pretinde o mină odihnită, bine dispusă, iar gătelle insolite se poartă în mod obligatoriu cu... umor.

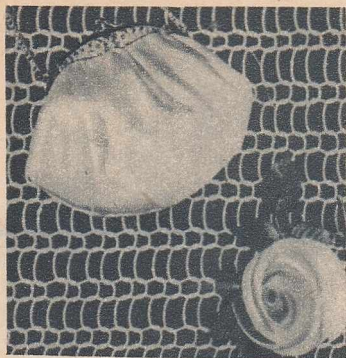
O IDEE PENTRU ROCHIA PEA DECOLTATĂ: voalată cu un bolero sau o bluză cu mâneci lungi din voal de nylon brodat cu cîteva paiete sau mărgelile, devine mai ușor de purtat și cît se poate de modernă.

TOALETA FESTIVĂ poate fi somptuoasă, cu prețiozități de giuvaer, sau discretă, pentru a scoate în evidență prospețimea unui chip tînăr. Totul e să fie aleasă în armonie cu locul în care se întîmpină noul an și cu particularitățile celei ce o poartă. Rochia neagră de mătase cu o garnitură discretă de mărgelile (foto 1) nu are mai puțin farmec decît rochia elegantă de lamé cu etola bordată cu ciucuri (foto 2). Mai prezentăm o bluză din voal cu mâneci în volane (foto 3); un ansamblu — rochie și bolero din mătase în culoare pastelă (foto 4); o rochie simplă, albă, cu bolero din lamé (foto 5) și o rochie decoltată din satin (6) în speranța că cele care încă nu s-au hotărît vor găsi aci ideile căutate.

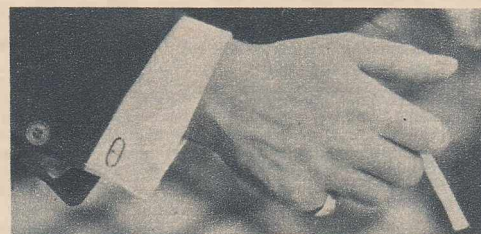

GENTILE DE SEARĂ sînt minuscule, reduse la proporții ce cuprind doar strictul necesar: o batistă, un pieptănuș, rujul, pudriera și, poate, un antinevralgic. Se confecționează din mătase, din catifea, brocart, lamé sau din mărgelile, cu fermoar din metal strălucitor.

E SUFICIENT UN AMĂNUNT, o po-doabă, fie ea colier, floare sau clips, pentru a lumina, a îmbrăca în sărbătoare o rochie cuminte, o bluză simplă sau un tior clasic și a le integra în ambianța de revelion. Se poartă mult anul acesta broșe din perle sau cristale colorate și au revenit în actualitate cerceii. Colierele se termină uneori cu oțite un pompon de mărgelile, un pandantiv sau floare de metal auriu.

GRAȚIOASE sînt numai picioarele odihnite și îngrijite. Mai e timp pentru o vizită la pedichiurist și pentru a „roda“ pantofii noi de lac. Astfel buna dispoziție de sărbătoare nu va mai fi umbrită de tortura nemărturisită a pantofilor „care ard“.

ȚINUTA DE RIGOARE nu e neapărat fracul sau smochingul, dar — măcar pentru a servi drept fundal eleganței partenerelor — li se impune și bărbaților un efort pentru a se prezenta în seara de revelion cu îmbrăcăminte mai aleasă. Negrul nu mai e de mult obligatoriu pentru ținuta de seară: se văd mereu mai des tonuri de albastru închis, griuri foarte întunecate (grafit, antracit) sau chiar nuanțe sumbre de arămiu sau maro, în țesături uni sau cu desene discrete. Uneori, adaosul unui fir lucios, de efect, dă un mai accentuat caracter festiv stofelor pentru costume de ocazie. Croiala în schimb se menține foarte sobră. Nota elegantă e obținută doar printr-o cravată de mătase într-un colorit frumos armonizat sau printr-o vestă din țesătură fantezi. Ciorapii și pantofii negri și manșeta depășind cu un deget mîneca hainei sînt detaliile prin care un bărbat se dovedește la curent cu cerințele modei masculine.

4

5

6

DUPĂ OLIMPIADĂ

„In nr. 40 am citit un articol interesant despre Jocurile Olimpice desfășurate la Tokio. În legătură cu aceasta doresc să știu după ce criterii se aleg țările în care urmează să aibă loc, aceste mari manifestări sportive?”

Ion DAS
Reșița

(Aceași întrebare o pune și Alexandra D. CHIRA — Izvoru, rn. Costești)

În principiu orice țară se poate oferi să organizeze Jocurile Olimpice. Cum însă aceste oferte sînt foarte numeroase, iar J.O. se organizează — precum se știe — o dată la patru ani, în alegerea țării intervin numeroase criterii. De pildă, la ultima olimpiadă, Japonia a fost aleasă — pe lângă alte motive — pentru acela că pînă acum nici o altă țară din Asia n-a organizat vre-o olimpiadă. Printre principalele criterii figurează însă, firește, cele privitoare la posibilitățile materiale de a asigura perfecte condiții unei manifestări de asemenea proporții ca jocurile olimpice.

CETATEA ALBA IULIA

„Aș dori să cunosc cîte ceva despre istoria fostei cetăți Alba Iulia din cele mai vechi timpuri și pînă în secolul nostru”.

Aurel STOICA
Tg. Mureș
N. TRÎNCĂ, lăcătuș
Hunedoara

Răspunde ALEXANDRU POPA, directorul Muzeului regional Alba Iulia-Cetate și ION BERCIU, muzeograf principal.

Numeroase sînt dovezile vechilor așezări omenești de pe teritoriul Alba Iuliei. În partea de nord a orașului de azi, în cartierul Lumea Nouă, a fost descoperită una din cele mai importante așezări neolitice din țara noastră (4 000 de ani î.e.n.); la Ijac, la Vii și pe Platoul Romanilor au fost identificate așezări din epoca bronzului (1700-1000 î.e.n.); pe dealurile din stînga Mureșului, deasupra cîtunului Teleac, s-a descoperit o fortificație datînd din epoca fierului (1000-450 î.e.n.), iar la Piatra Craivii, la 20 km nord de oraș, urmele unei cetăți, despre care se crede că ar fi fost centrul dacic Apoulon, reședința tribului apulilor.

După cucerirea Daciei, romanii au construit aici un puternic castru din piatră și cărămidă, sediul legiunii a XIII-a Gemina, în jurul căruia se dezvoltă orașul Apulum (după denumirea centrului dacic Apoulon), care timp de un secol și jumătate a cunoscut o viață intensă, curmată de migrația popoarelor germanice și asiatice. După cum dovedesc descoperirile arheologice, populațiile autohtone își continuă însă existența timp de aproape opt secole; se presupune că în secolul al IX-lea și al X-lea, Alba Iulia, numită pe atunci Bălgard, a fost reședința unui voievodat romino-slav. După cucerirea Transilvaniei de către unguri, Alba Iulia devine în 1177 centrul unui comitat regal, iar de la începutul secolului al XII-lea, sediul episcopiei romano-catolice din Ardeal.

După bătălia de la Mohács — cînd Transilvania devine principat autonom — între anii 1541 și 1690 crește și importanța orașului. Ceta-

tea, întemeiată în secolul al XIII-lea, e întărită cu ziduri de piatră și bastioane. Aci intră triumfal în 1599 Mihai Viteazul, iar în reascurile mitropoliei ortodoxe înființate de el sînt tipărite o serie de cărți românești, printre care și Noul Testament.

Sub dominația austriacă, la sfîrșitul secolului al XVII-lea, orașul și vechea cetate sînt dărîmate, iar între anii 1714 și 1738, sub Carol al VI-lea, se construiește o cetate după sistemul Vauban, în formă de stea în șapte colțuri, înzestrată cu bastioane, galerii, cazemate și șanțuri de apărare — cetate ce se păstrează și azi. Aici au fost întemnițați Horia, Cloșca și Crișan, conducătorii răscoalei din 1784. Între anii 1848 și 1849, cînd cetatea e asediată de generalul Bem, la lupte participă și cetele conduse de Axente Sever.

Printre valoroasele monumente istorice și artistice ce se păstrează între zidurile cetății Alba Iulia, se numără catedrala romano-catolică, cel mai vechi monument de artă religioasă din țara noastră, construită în secolul al XIII-lea în stil romanic, căreia i s-au adăugat de-a lungul timpurilor elemente aparținînd goticului, Renașterii și barocului. Aici a fost necropola familiei de Hunedoara și a principilor ardeleni. În apropiere se află palatul principilor și palatul episcopal, iar în spate se află ruinele zidului de incintă al vechii cetăți. Se mai află în perimetrul cetății și două importante instituții culturale: Muzeul regional și Biblioteca documentară Bathyanemur.

În fața clădirii monumentale a porții a treia (unde se găsește și celula în care se presupune că a

Monumentul închinat lui Horia, Cloșca și Crișan văzut de pe una din porțile cetății.

fost întemnițat Horia) se înalță obeliscul închinat memoriei celor trei martiri: Horia, Cloșca și Crișan.

Martore ale unui memorabil eveniment din istoria patriei noastre sînt clădirea din centrul cetății în care se află Sala Unirii, unde și-a desfășurat lucrările „marea adunare națională” din 1 decembrie 1918, și Cîmpul lui Horia unde cei o sută de mii de reprezentanți ai rominilor din Ardeal au proclamat unirea pentru totdeauna a Transilvaniei cu România.

PICTORUL CU PANTALONI SCURTI

Vizitînd expoziția colectivă de artă plastică deschisă în toamna aceasta la Casa rațională de cultură Tg. Ocna, întîlnim printre expozanți o semnătură binecunoscută localnicilor: Sorin Nicodim. Notorietatea sa datează încă din 1958, cînd și-a prezentat aci prima expoziție personală (140 lucrări în ulei, creion, acuarelă). A urmat în 1962 a doua expoziție (158 lucrări), iar în august 1964, a treia (108 lucrări înfățișînd aspecte din patria noastră). Iată, deci, un stat de activitate demn de un artist plastic înaintat atît ca experiență, cît și ca vîrstă. Pictorul Sorin Nicodim n-are însă decît 14 ani și este elev în clasa a VI-a a Școlii medii de artă din Iași.

Jana IRIMIA
Tg. Ocna

CHARLES AZNAVOUR

„Cînd și în ce împrejurări și-a început cîntărețul Charles Aznavour cariera sa?”

Stelian TOPOLEANU
Iulcea

Răspunde IONEL HRISTEA, critic de artă.

Strălucita tradiție a șansonetștilor francezi care s-a impus de-a lungul vremii, nu numai publicului Franței ci întregii lumi, este continuată astăzi de noi tipuri de interpreți muzicali. Criteriile de apreciere obișnuite: amplasare, sonoritatea vocii sînt înlocuite la acești interpreți prin alte calități, cea mai importantă fiind trăirea internă, realizată cu un complex de mijloace muzical-scenice. În cazul lui Aznavour, unul din cei mai

de seamă reprezentanți actuali ai genului însuși, istoricul lansării sale este caracteristic: în copilărie, cînd toți ceilalți membri ai familiei (tatăl, mama, sora) cîntau prin restaurante și în diverse reuniuni amatoare, numai Charles părea că nu va deveni niciodată cîntăreț, din pricina atrofiei unei corzi vocale. Această atrofie a persistat, dar vocea lui Aznavour a dobîndit — minunată compensație! — acel timbru învîlitor, catifelat, acea vibrație interioară tulburătoare care i-a făurit incomparabila sa faimă.

E drept, drumul nu a fost de loc ușor. Armean născut la Paris în 1924, după un debut în teatrul de copii (1933) și într-un rol episodic (de copil... negru) în filmul „Emil și detectivii”, Aznavour a avut de înfruntat cumplită dificultăți materiale de-a lungul întregii sale tinereti (ca să cităm un biograf al său, Roger Marege, „a tras dracul de coadă timp de 15 ani”). Clovn, mașinist, figurant pe scenă sau chiar în culise (utilizat pentru zgomote, gălăgie în afara scenei etc.), Charles Aznavour nu a obținut primul contract decît după vîrsta de 25 de ani — și pe acesta numai datorită impresarului Marquet, care face astăzi parte din numerosul grup de „protejați” asupra

cărora se exercită recunoștința cîntărețului.

Posibilitățile sale muzicale, ca ale altor mari șansonetști, au fost descoperite și impuse de Edii Piaf. O dată afirmat, Aznavour dispunea însă de un mare număr de cîntece scrise de el însuși (muzică și textul) în cursul agitatei sale vieți (azi, ele sînt în număr de peste patru sute!). În același timp Aznavour se afirma și ca actor de film: creațiile sale în producțiile lui René Clair, André Cayatte, Alb coco etc., impunîndu-se atenției mondiale.

În fruntea propriei sale orchestre artistul francez realizează interpretări personale de un rar rafinement, în care pasiunea, frîmțări și aspirațiile vieții cotidiene se găsesc o tălmăcire ce depășește mult granițele obișnuite ale „muzicii ușoare”.

În fine, încă un amănunt: Franța, Aznavour este considerat drept un cîntăreț care „nu b-sează niciodată”. Dar ascultătorii din țara noastră își amintesc desigur de generoasele sale răspunsuri la solicitările entuziaste ale publicului. Credem că nu exagerăm considerînd aceasta drept un semn de simpatie reciprocă între marele cîntăreț și admiratorii săi romini.

LA CE LUCRAȚI?

„Doresc să aflu la ce lucrează acum compozitoarea și pianista Hilda Jerea?”

Victoria SIMION
Cluj

În legătură cu activitatea sa, compozitoarea și pianista HILDA JEREA, laureată a Premiului de Stat, ne-a declarat:

— Am terminat de curînd cel de-al doilea ciclu de piese pentru patru mîini destinat micilor pianști. Actualmente lucrez la un cîntec pentru solo voce și orchestră închinat aniversării Republicii și la trei piese vocale pentru bariton și pian. Pregătesc totodată cu Artista Poporului Arta Florescu un concert în care vom interpreta muzică franceză (preclasică și contemporană) cuprinzînd numai prime audiiți.

PAPAGALII ȘI CANARII

„Ca iubitor de păsări exotice aș dori să citesc cîte ceva despre modul cum trebuie îngrijiiți în coivote papagalii și canarii”.

Petre LEBEDI
Năvodari, reg. Dobrogea
Doru BĂNCULESCU
Balotești, reg. București

Răspunde AUREL PAPA-DOPOL, ornitolog, șef de secție la Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa” din București.

Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au crescut mici păsări în colivii, pentru a se delecta fie cu frumusețea și coloritul penajelor, fie cu „vocele” micilor zburătoare. Papagalii și canarii sînt din aceste motive două dintre speciile cele mai căutate de iubitorii de păsări exotice. Azi, asemenea exemplare pot fi cumpărate din magazine. Pentru a li se asigura condițiile normale de viață și reproducere, trebuie respectate anumite reguli de îngrijire.

Dintre papagalii crescuți la noi în colivii, cei mai mulți aparțin speciei perșurilor (*Melopsittacus undulatus*) originari din Australia. Sînt de talie mică avînd penaje divers colorate (alb-albăstrui, albastru-cobalt, cu tonuri de galben, verde, violaceu etc.), cu multe nuanțări și dungi

în degradeuri fine. La aceste păsări se adaugă și acelea de acrobați și imitatori ai graiului omesc. Pentru înmulțire trebuie să le amenajăm un cuib — o mică scorbură sau o cutioară din lemn cu o deschidere circulară de 5 cm în diametru în care ei își amenajează cuibarul și-și depun ouă. „Mobilierul” unei colivii cuprinde un mic vas cu apă de băut; mică „chivuetă” pentru scîldat, care o scoatem totdeauna din baie; leagăne sau trapeze pentru tîmbe și giumbuslucuri. Meniul papagalilor se compune din semințe în special de mei și orz, mai puțin de cîneș și alte oleaginose, dar care păsările vor ciuguli dîgust; pentru desert mai adăugăm bucățele de fructe și legume crude sau fierte (morcov), desigur în cantități mici. În completarea hranei în nisipul așternut pe fundul coliviei vom adăuga mici bucățele de var, sfîrșimături de coji de ou sau scoici de rîu, toate acestea conținînd calciu și alte minerale. Pentru vitaminizare, putem pune și diferite ramuri cu muguri plini suculenți.

Canarii (*Serinus canarius*) sînt originari din insulele Canare, Azore și Madere. Și cei sălbatici sînt frumoși, dar cei domestici devin adevărați „artiști” ai trîului, mai ales dacă, în perioada de creștere

lentul lor muzical este cultivat — „învățându-i” să cînte de la alte sări cîntătoare, fie educîndu-i cu muzică instrumentală, bineînțeles o muzică accesibilă unor asemenea cîntăreți.

Păsări harnice, care nu așteaptă rîul de-a gata, canarii își fac sîri cuibul din materiale vegetale animale (fire de iarbă uscată și ne, lînă sau puf), pe care le umplu în colivie în epoca de reproducere. Hrana canarilor este asemîntoare cu a papagalilor.

POȘTA NOASTRĂ

Ing. Maria Sălceanu, Poiana Ivei, *Asăud*. Vă mulțumim foarte mult pentru strădaniile ce le depuneți cu opul de a contribui la îmbunătățirea conținutului revistei noastre în sugerarea unor tematici și rucii noi. În momentul de față, îi înșine ne preocupăm de definirea planului de înnoiri în conținutul și aspectul revistei noastre anul 1965, astfel că vom lua în discuție și propunerile dv. Ce nse au ele să fie transpuse în ață încă nu vă putem spune. na din ele corespunde însă în-un fel unei dorințe mai vechi redacției noastre: publicarea cu gularitate a unor interviuri; noi: gîndim însă la interviuri cu personalități din diferite domenii de cație și activitate, nu numai de riitori.

Gheorghe Someșan, Bistrița. Nu n aflat să existe pe undeva eo evidentă a celor mai grei umeni din lume. E drept că în ulte țări din Occident (Italia, de lă) se organizează adesea concursuri ale celor mai grași oameni. Ele au însă un caracter comercial, menite fiind a aduce venituri organizatorilor.

Constantin Ciosu, Bacău. Noi am publicat cîteva caricaturi, dar ea trimisă acum nu credem că strunește minimum de condiții pentru a fi publicată: celor doi oameni care vorbesc în desenul dv. se pot pune în gură orice raze — nu se va schimba cu nimic. Or, o caricatură trebuie să-i pună celui ce o privește totul au aproape totul, fără a mai fi evioie de text decît ca o comentare.

Mihai Cheșan, București. Vă răspundem la o parte din întrebările dv.: 1) Crucea Roșie este o organizație voluntară internațională care acordă ajutor în timp de război militarilor răniți și bolnavi, iar în timp de pace victimelor de pe urma calamităților naturale. În țările musulmane, organizația poartă denumirea de Semiluna Roșie (în Iran: Leul și Soarele Roșu). Ideea unei asemenea organizații a apărut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, iar prima Conferință internațională a Crucii Roșii a avut loc la Geneva în 1863, cînd s-au anunțat și principiile fundamentale ale activității acestei organizații. În România, Crucea Roșie a luat ființă în 1876. În 1919 s-a creat la Paris Liga societăților de Cruce Roșie, din care fac parte toate societățile naționale; 2) Despre reformatul religios Jean Calvin (1509-1564) vă promitem un material separat în cadrul acestor pagini; 3) Credem că o asemenea publicație cum preconizați dv. este revista „Contemporanul” și ne mirăm foarte mult că cereți înființarea ei, de vreme ce există de mulți ani și se bucură de multă popularitate.

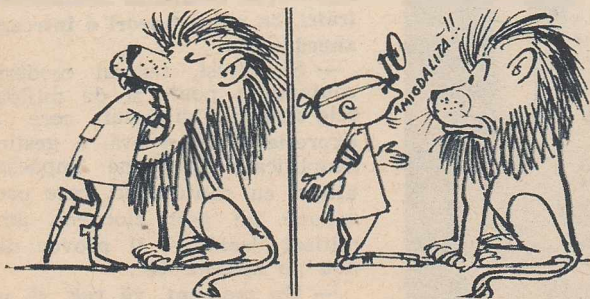
La celelalte întrebări vă vom răspunde într-un număr viitor.

Nelu David, Onești. Despre stupefiante și lupta ce se dă pe plan mondial pentru combaterea traficului cu aceste substanțe așit de dăunătoare, am scris pe larg, sub titlul „Războiul stupefiantelor”, în „Flacăra” nr. 27 din 7 iulie 1962. Procurați-vă acest număr și veți afla tot ce vă interesează. Pe de altă parte însă, vă anunțăm că într-unul din numerele viitoare va apare în revista noastră un amplu documentar, intitulat „Contrabanda”, în care se amintesc, printre altele, și unele aspecte ale contrabandei cu stupefiante.

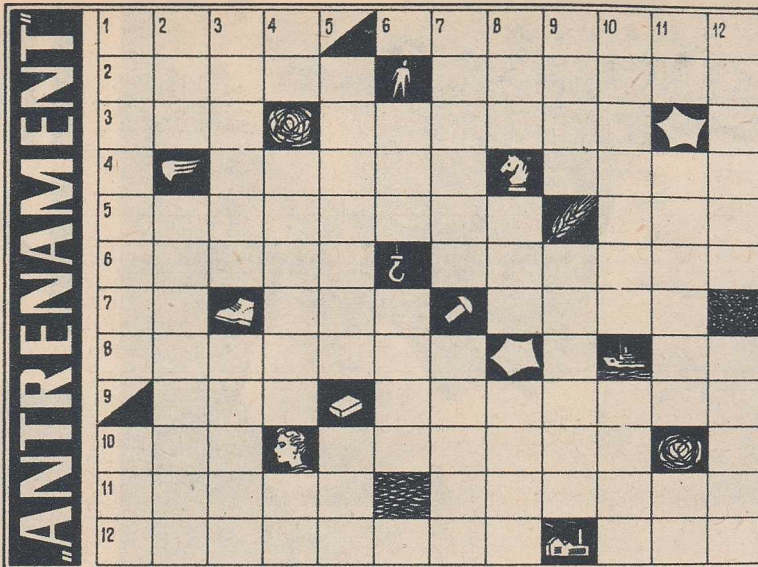
V. SILVIAN

În reportajul „Sarea policromă” din „Flacăra” nr. 48 (28 noiembrie 1964), în pag. 4 coloana II-a rîndul 11 de sus se va citi: ... că în molecula benzenului atomii de carbon (șase...

TURTURICĂ

Gh. CHIRIAC

ORIZONTAL: 1) Poartă — La capătul cursei, execută un... stop. 2) Plasa — Tușă. 3) Bătut la „Vagonul”-Arad — Oprit la rugbi. 4) Într-un cuvînt: a șutat! — Nellipsită la canotaj. 5) Un spotiv bine pregătît — Om (reg.). 6) Despîcat... la tenis de masă — Din echipamentul formațiilor militare. 7) 0-5! — Acoperă... cînd trage — Obligatorie la „sol”. 8) Spectaculos serviciu la volei — Careu! 9) Pasat — A pierdut! 10) Punct comun între gimnastică, hipism și șah — Depășite de... canotori. 11) Extreme — Sol. 12) Întîlnire cîștigată... de adversar — Locul de întîlnire al înotătorilor!

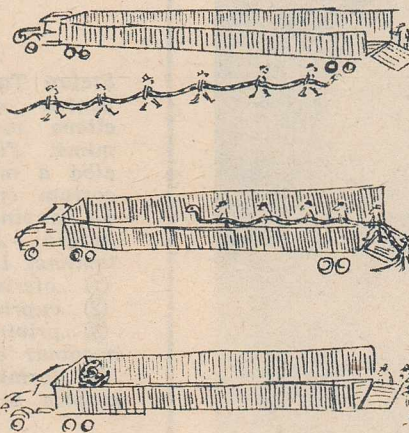
VERTICAL: 1) Cînd joacă bine, e aplaudat — Util și necesar (!) în multe faze de finalizare la fotbal. 2) Porți reduse — Maeștri în tras la pasă. 3) Au poarta bine apărată (și zid!) (pl.) — Înălțime! 4) Două din rezerve! — Tras... cu mîna — Pere! 5) „Bumbacul”... înțărît — Gol! 6) Teren fără goluri — Pas cu piciorul... gol! 7) Un sportiv...

pe cel mai bun loc — Servește... pe tavă. 8) Bară, dar nu la fotbal, ci la gimnastică — Jumătate de campionat sau o competiție ciclistă — Anulează greșelile personale! 9) Place spectatorilor! — Strînse... la fileu. 10) Se remarcă prin forță — Verb conjugat de spectatori (cînd se joacă bine). 11) Doi din lot! — Campion la haltere — Cupa! 12) O lovitură nereușită — A arunca greutatea.

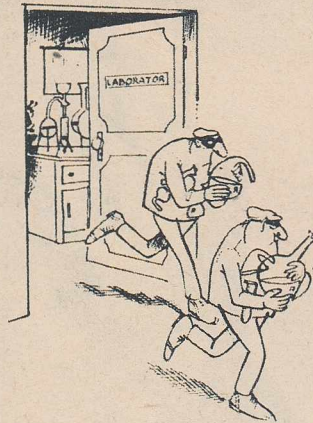
Ing. Ion CARAIMAN

Dazlegarea jocului „PIETRE” apărut în nr. trecut

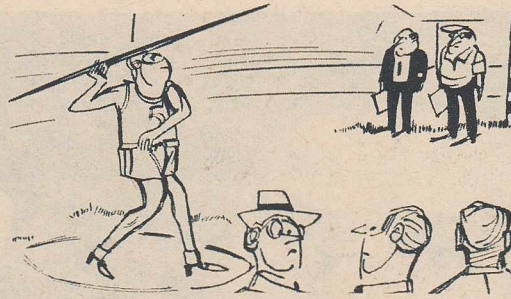
ORIZONTAL: 1) GRANAT — LANCE. 2) RUSCHITA — EOL. 3) ABA — AMETIST. 4) NI — F — PRASTIE. 5) INELE — N — CE — R. 6) T — PISC — CAMEE. 7) COSTILA — AC. 8) IAC — ET — LUT — S. 9) OBAHT — CIRESE. 10) NA — CINEMA — PA. 11) INS — CO-MARNIC. 12) CALCAR — NEICA.

Fără cuvinte. „Jours de France”

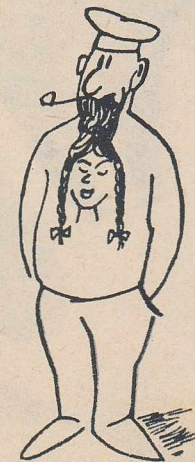
Experiențele dr. Patrușci și... răpitorii de copii. „Europeo”

Pe care din ei trebuie să-l nimerească...? „Quick”

Un antrenor priceput. „Sovietskala jenscina”

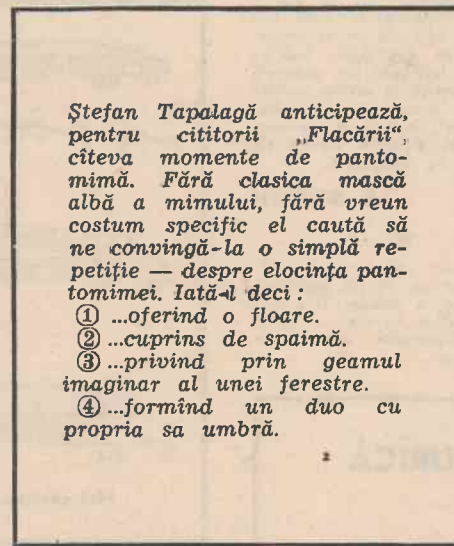
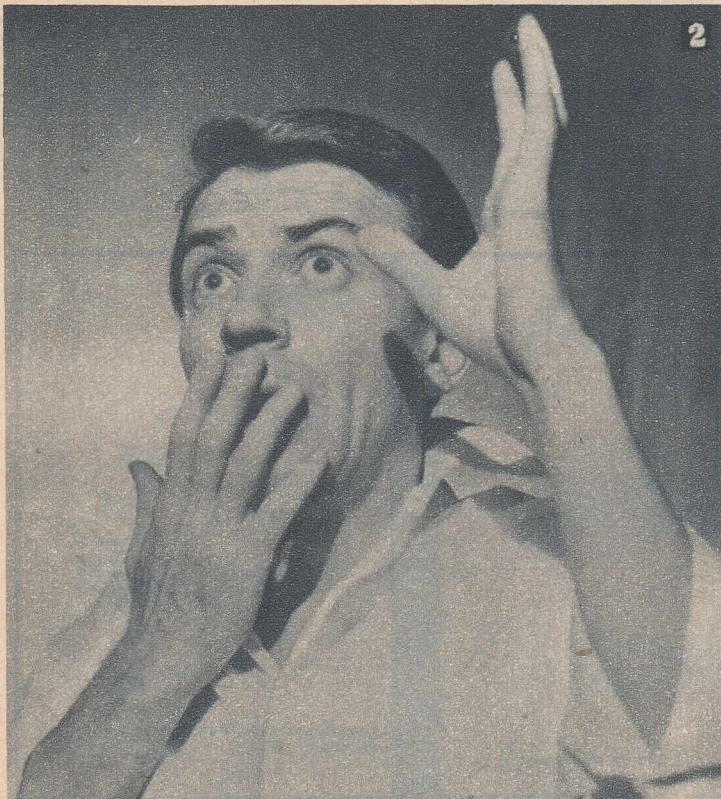

Fără cuvinte. „Jours de France”

UMOR

ÎN GRAIUL PANTOMIMEI

Ștefan Tapalagă anticipează, pentru cititorii „Flacării”, câteva momente de pantomimă. Fără clasică mască albă a mimului, fără vreun costum specific el caută să ne convingă — la o simplă repetiție — despre elocința pantomimei. Iată-l deci :

- ① ...oferind o floare.
- ② ...cuprins de spaimă.
- ③ ...privind prin geamul imaginar al unei ferestre.
- ④ ...formînd un duo cu propria sa umbră.

Mai este pantomima pe gustul spectatorului din secolul XX ? Nu a îmbătrînit definitiv în cele peste două milenii de existență ? Și ce fard pus pe obrazul ridat al venerabilei muze i-ar mai putea oare reda strălucirea tinereții ?

Intrebarea stăruie. Din cînd în cînd, pe treptele istoriei artelor, cite un artist ținește impetuos pentru a reafirma vitalitatea pantomimei. Despre mimul roman Roscius se spunea că rivalizează în vehemența expresiei cu oratorul Cicero, despre Bip-ul lui Marcel Marceau că materializează în apariție burlescă, psihologia „omului de pe stradă” din zilele noastre. Și să nu uităm că însuși Charlot a folosit — ca mijloc de comunicare — tehnica limbajului mui al mimei, demonstrînd că de la gest la pantomimă e distanță de la cuvînt la poezie.

Așadar, ce loc poate ocupa pantomima în viața artistică contemporană ?

Această ultimă întrebare i-o adresăm actorului Ștefan Tapalagă numai pentru a-l incita la discuție, pentru că răspunsul i-l cunoaștem de fapt. Tapalagă e un pasionat adept al pantomimei, pasiune cît se poate de concret manifestată în cursul de mișcare scenică și pantomimă pe care l-a inițiat în cadrul A.T.M.

— Dați-mi voie să pledez cauza pantomimei, fie ea privită și numai prin prisma bunei înrîdări cu arta actorului, a necesității actorului de a stăpîni o mișcare plastică. În „Umbră”, amintiți-vă, Dinică — și nu numai el — avea multe momente pantomimate, iar eroii lui Ionescu sugerează rinocerizarea mai ales prin comportament fizic. În scenă, actorul nu lucrează totdeauna cu un decor și o recuzită reală : deschide uși și ferestre imaginare, ridică o valiză goală trebuind să convingă spectatorul că și-a încărcat în ea o jumătate de gard-rob. Gestul, mimica sînt lăsate singure să comunice sentimente, trăiri, ba chiar uneori o întregă anecdotică...

— Și, totuși, teatrul modern, contaminat poate și de mijloacele specifice filmului, cere o expresie foarte sobră, o gestică simplificată. Cum ne împăcăm atunci cu pantomima, care presupune un gest elocvent, amplificat deci ? — îl provoc din nou pe interlocutor.

— Un moment, vă rog, să ne înțelegem : pantomima nu înseamnă gestul hipertrofiat, retoric, ci dimpotrivă. În scenă,

gestul e sinteza mișcării și creează atitudinea, gestul e esența. Dar stați o clipă, am un aliat prețios și, de bună seamă, mai convingător decât pot fi eu...

Și căutând printre hîrțiile de pe masă, Ștefan Tapalagă îmi oferă un calet-program al celui mai recent spectacol al lui Marcel Marceau, văzut de el în vară la Paris. Extragem, dintr-o profesiune de credință a mimului, o frază concludentă: „În pantomimă, orice gest inutil e comparabil cuvîntului găunos, sunetului discordant; gestul obscur, inform sau moale e ca un pas care se poticnește sau ca un cuvînt bilbiit“.

— Cînd Marceau ne-a prezentat recitalul său la București, în 1953, prețuisem tocmai aliajul dintre virtuozitatea corporală și anecdotă, amîndouă servind transmiterii — pe o tonalitate dramatică — a unei idei. În spectacolul ce l-ați văzut recent, ce a relevat în mod deosebit mimul parizian?

— Are un număr excelent, se numește „Saltimbancul“: totul se petrece în spatele unui panou după care Marceau iese, la o fracțiune de secundă după alta, cînd uriaș, cînd pitic, creînd astfel două personaje, diferențiate și psihologic, care se urmăresc rapid unul pe altul. Dar, firește, cel mai mult l-am îndrăgit pe Bip, pe acest frate mai tînăr al lui Pierrot, căruia l-a adăugat jobenul și floarea, păstrîndu-i masca albă, sprînce-

nele în accent circumflex și gura sfișiată de o cicatrice roșie. Ca și Pierrot, Bip este un tip popular absolut francez, așa cum Arlecchin era venețian, iar Pulcinella, napolitan. Bip este un erou poetic și burlesc, e un candid veșnic înamorat, un generos, un iubitor al oamenilor. Marceau povestea că ideea de a crea un astfel de personaj i-a fost sugerată de vizionarea filmului „Copiii paradisului“, în care Jean-Louis Barrault îl intruchipa pe nemuritorul mim Deburau... Acum, Bip mă urmărește pe mine și, într-un fel, mă intimidază: vom reuși vreodată, noi, grupul de actori care studiem acum pantomima și vișăm la un spectacol întreg de mimodramă, să creăm un tip similar, pe specificul nostru și cu o tonalitate proprie?

— Și, totuși, după cite știm, la cursul de pantomimă pe care l-ați urmat în vară la Paris nu l-ați avut ca profesor pe Marceau...

— Pentru că Marceau nu desfășoară o activitate didactică în acest sens. În schimb, Jacques Lecoq, excelent pedagog, nu participă niciodată la vreun spectacol și se mulțumește cu aceste cursuri, foarte bine organizate de altfel. Tematica lor e concepută științific și viitorul mim este inițiat într-o multitudine de probleme, de la principiile expresive ale corpului omenesc, la cele ale improvizației vorbite și tăcute, de la no-

țiunea liniștii la cea a valorilor ritmului, de la transpunerea în mimodramă a marilor sentimente, la cea a creării marilor personaje clasice.

— Există vreo diferență între pantomima profesată de Marceau și școala lui Lecoq?

— N-aș putea spune. Cei doi mimi conlucrează, Marceau își ia nu o dată colaboratori dintre elevii lui Lecoq. Mi se pare totuși că Lecoq merge mai departe pe simplificarea gestului, ferindu-l de cea mai mică accentuare de prisos, făcîndu-l cît mai direct, mai franc, mai libil.

— Precum se știe, Etienne Decroux, a transformat studiul mimei într-o disciplină și a găsit gesturilor o transcripție grafică, așa cum, la timpul său, sunetele fuseseră transpuse grafic prin notele de pe portativ. Lecoq folosește acest limbaj al pantomimei, acea „gramatică a mimei“ pe care a creat-o Decroux?

— Fără îndoială, dar urmașii acestui mim-profesor i-au curățat „gramatica“ de ceea ce avea excesiv, prețios. De altfel, Decroux însuși reia pantomima de unde o lăsase acel celebru vlăstar de saltimbanci care a fost Jean-Gaspard Deburau și care, dînd mimei o demnitate nouă, l-a creat, în cel de-al treilea sfert al secolului al XIX-lea, pe Pierrot. Pe romanticul și sentimentalul Pierrot, cel de o tandră solidaritate cu lumea umililor... Trecuseră aproape 2.000 de

ani de cînd se confruntaseră, într-un conflict puternic, partidul mimei vesele a lui Pylade cu cel al mimei triste a lui Bathylle, dar mima își păstrase același mod popular de expresie artistică, care conținea întotdeauna un mesaj popular.

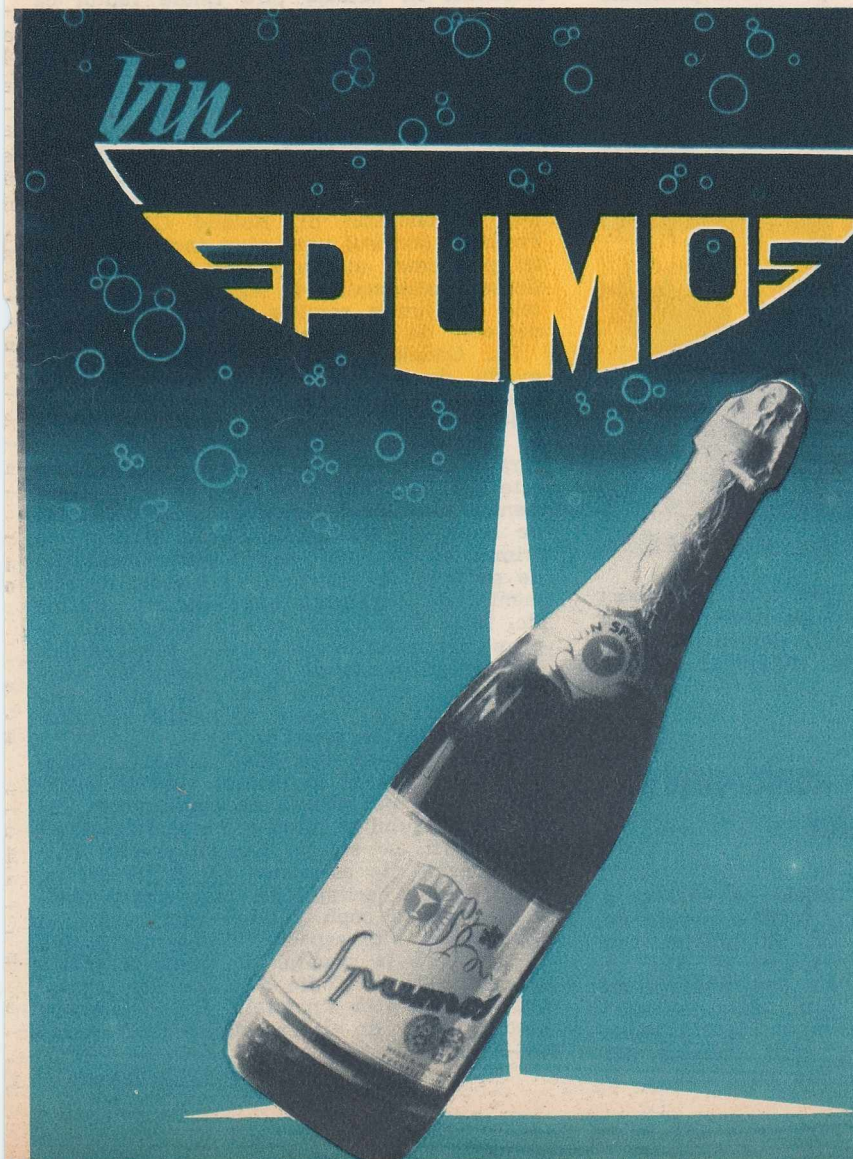
— Și vedeți azi condițiile unui revirement general al mimei?

— S-ar putea. Cursurile lui Lecoq au trezit interes în toate colțurile lumii. Am fost — la stagiul din vară al școlii sale — 45 de elevi din 17 țări: actori, regizori, cîntăreți de music-hall din Havana și Londra, Torino și Helsinki, Amsterdam și Zagreb, Upsala și San Francisco, interesați cu toții să se familiarizeze cu limbajul acestei arte. Se afla printre noi un mim deosebit de talentat, cel din Iugoslavia: gesturile lui erau de o elocință uimitoare. Artistul era surdo-mut.

— Să înțeleg din toată această pledoarie pasionată că mima e pe cale de a vă răpi definitiv teatrului?

— O, nu, nicidecum: nu aș renunța pentru nimic în lume la teatru. De altfel, pantomima o „strecor“ în viața mea printre repetițiile cu un rol din Shakespeare și un altul din Dürrenmatt. Vă spuneam însă ce rudă apropiată e mima cu arta actorului. Așa că, într-un fel, rămîn în familie...

Sanda FAUR
Fotografiile de S. STEINER

Pentru INVITAȚII
dumneavoastră
vă recomandăm lichiorurile:

- Mocca special
- Chery Brandy
- Triple sec
- Vișinată extra
- Carpați

Aspect de la semnarea de către reprezentantul permanent al R. P. Române la O.N.U., Mihail Hașeganu, a documentului cu privire la contribuția țării noastre la programul de ajutor tehnic al Organizației Națiunilor Unite.

O.N.U. — Sesiunea XIX

A XIX-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., unul din evenimentele diplomatice importante ale anului, s-a deschis cu o oarecare întârziere față de tradiția încetănită. După cum se știe, această amânare a fost cerută de o serie de state din diferite motive, printre care, de pildă, convocarea conferinței țărilor neangajate.

Soluționarea temporară a diferendului în legătură cu finanțarea operațiunilor forțelor O.N.U. în Congo și Orientul Mijlociu a îngăduit în ultimul moment evitarea unei noi amânări a lucrărilor Adunării Generale. Acum are loc discuția generală, perioadă în care va trebui să se găsească o soluție definitivă acelor chestiuni care pot paraliza activitatea O.N.U.

Începutul sesiunii coincide cu una dintre crizele destul de serioase ale situației din Congo, fapt care, potrivit observatorilor, nu va putea să nu aibă repercusiuni asupra activității ca atare a organizației.

Ordinea de zi provizorie anunțată de Secretariatul O.N.U. cuprinde 92 de puncte. O bună parte se referă la probleme de procedură, cum ar fi alegerea președintelui, a vicepreședinților, constituirea principalelor comisii și alegerea birourilor lor. Dezbaterile acestor chestiuni a avut loc săptămîna aceasta. Vor urma dezbateri în cadrul cărora șefii delegațiilor vor prezenta punctul de vedere al țărilor lor asupra principalelor probleme aflate în atenția internațională. Printre acestea o mare pondere este acordată dezarmării generale și totale. Figurează de asemenea și alte puncte legate de aceasta cum ar fi „problema convocării unei conferințe pentru semnarea unei convenții asupra interzicerii folosirii armelor nucleare și termonucleare” (punctul 24); „Cooperarea internațională privind folosirea pașnică a spațiului extraatmosferic” (punctul 26); „Ne-proliferația armelor nucleare” (punctul 90) etc.

O serie de puncte de pe ordinea de zi se referă la chestiuni urgente de ordin politico-economic ale situației internaționale, cum ar fi, de pildă, „problema Ciprului” (punctele 85 și 86); „Raportul Conferinței Națiuni-

lor Unite pentru comerț și dezvoltare” (punctul 32); „Accelerarea alocării de fonduri și asistență tehnică destinate țărilor în curs de dezvoltare (punctul 33); „Inflația și dezvoltarea economică” (punctul 40); „Creșterea populației și dezvoltarea economică” (punctul 41); „Campania mondială pentru alfabetizarea universală” (punctul 42).

Adunarea Generală este solicitată să examineze și o serie întreagă de probleme referitoare la țările afro-asiatice. Dintre acestea spicuiem: „Măsuri pentru aplicarea Declarației Națiunilor Unite pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială” (punctul 50); „Informații privind teritoriile neautonome” (punctul 60); două puncte — 61 și 62 — în legătură cu Africa de sud-vest; problema Omanului; „Declarația cu privire la denuclearizarea Africii” (punctul 83).

Pe ordinea de zi figurează două propuneri prezentate de țara noastră și anume: „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între statele europene aparținând unor sisteme social-politice diferite” (punctul 28) și „Proiect de declarație privind promovarea în rândurile tineretului a idealurilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare” (punctul 59).

După cum se vede, sesiunea a XIX-a poate fi întru totul apreciată ca importantă, fiind chemată să dea răspunsuri la probleme majore ale situației internaționale. Este de sperat ca țările membre — atât noile cât și vechile state care fac parte din O.N.U. — să-și aducă întreaga lor contribuție la soluționarea acestor chestiuni în spiritul realismului.

S. VERONA

Familii ale ciprioților greci luați ca ostatici de către ciprioții turci au declarat greva foamei și au organizat o demonstrație pe străzile Nicosiei, cerînd eliberarea rudelor lor.

„Stern” despre accidente din lumea copiilor

Un băiețel își bagă fasole pe nări și o face atât de conștiincios încît e nevoie de intervenția medicului. Un alt băiețel, sau poate o fetiță, vrea neapărat să afle ce gust are sodiul din baie sau tinctura de iod din noptieră. Din jocul „de-a indienii” unul din eroi se alege cu o săgeată adînc înfiptă în carne. Ce-a gătit mămica azi — vrea să știe vreun mic gurmand — și

Fotografia reprodușă din revista „Stern” înfățișează unul din accidente ce survin în timp ce copiii se joacă necontrolați.

răstoarnă peste ei oala cu supă clocotită.

Asemenea fapte, considerate adesea „de toate zilele” sau „în firea lucrurilor”, au pus pe gânduri o seamă de personalități medicale din Republica Federală Germană. Revista „Stern” arată că din unele statistici întocmite în această țară reiese faptul că accidentele cărora le cad victimă copiii nu sînt niște simple întâmplări, ci constituie elementele unei serioase probleme sociale. Pe scurt, în R.F.G., într-un an de zile, din patru copii unul suferă un accident. În fiecare an mor în urma accidentelor de acest fel 3.000-4.000 de copii. Alarma de această situație, profesorul dr. Klaus Betke, directorul Clinicii universitare din Tübingen, și docentul dr. Roland Gädeke din Freiburg (autorul unei cărți închinată acestei probleme) au întreprins studii minuțioase și sistematice în legătură cu accidentele din lumea copiilor, dezvoltînd lucruri deosebit de interesante.

Dr. Gädeke stabilește categorii de primejdie de accidente în funcție de vîrste, sex, mediu social, așezări urbane sau rurale etc. Așa de pildă el arată că la vîrsta de 3 ani, cînd vrea să „descopere lumea” fără a fi înarmat pentru așa ceva, copilul este cel mai expus accidentelor. De asemenea, prin temperamentul lor, băieții sînt de două ori mai expuși decît fetițele. În primul an de viață, copiii sînt amenințați de sufocări în așternut, de înecări cu alimente, de înghițirea unor corpuri străine etc. Între 2 și 5 ani, copilul este pîndit de primejdia arsurilor, opăririlor, intoxicațiilor. Dacă după vîrsta de 5 ani asemenea accidente sînt mai puțin frecvente, în schimb pînă la 14 ani crește primejdia rănilor și fracturilor de membre etc.

Pînă la 3 ani, cele mai multe accidente survin în casă și în primul rînd în bucătărie. Apoi, pe măsură ce copiii cresc, locul accidentului se mută în curte, în parcuri și scuaruri, pe stradă. Autorii acestui studiu conchid de asemenea că, în raport cu satul, orașul prilejuiește mai multe accidente printre copii. Studiul mai scoate în evidență și alte aspecte interesante. Astfel, se arată că în drumul de acasă la școală procentul de accidente de circulație printre copii este de 31% din totalul accidentelor, pe cînd invers, de la școală acasă, numai de 20%.

E. DASCĂLU

Abator cu bucluc

Vă amintiți de „războiul puilor“, care a oferit la timpul respectiv subiecte grase caricaturiştilor și foiletoniştilor tuturor ziarelor din lume? Acum cîmpul de bătălie al acestui război s-a lărgit cu un... abator, construit de o firmă americană pe teritoriul Franței.

Nu este vorba de un abator oarecare, ci de un gigant în care urmează să fie sacrificată și prelucrată o cantitate de păsări echivalentă cu întregul export francez la aceste produse. Inițiativa aparține societății Duquesne-Purina, una din cele mai importante firme franceze de conservare a cărnii de pasăre, care s-a declarat gata să se alieze cu compania americană Ralston. Alegerea partenerului a avut în vedere experiența și forța financiară a lui Ralston, care deține mari instalații pentru creșterea păsărilor și conservarea cărnii de pasăre pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, Canadei, mai multor țări latino-americane și vest-europene. Dar condițiile puse de compania americană au dus la un final mai puțin scontat și anume la înghițirea — deocamdată parțială — a inițiatorului afacerii...

Încă în timp ce zidurile clădirii se înălțau la Verne (Ille-et-Vilaine), un șuvoi de proteste s-a abătut spre cancelariile pariziene — ministrului agriculturii Edgard Pisani revenindu-i misiunea ingrătă să caute o soluție.

În luna septembrie, acesta a dat asigurări că proiectul „nu va fi realizat“, dar la mijlocul lunii noiembrie s-a anunțat, spre dezamăgirea și mînia protestatarilor, deschiderea abatorului. Federația națională a sindicatelor exploatărilor agricole (F.N.S.E.A.), Confederația franceză a avicultorilor (C.F.A.), Centrul național al tinerilor agricultori (C.N.J.A.) și-au exprimat protestul, declarînd: „Liber-tatea acordată unei întreprinderi americane

de a crea o nouă unitate a cărei producție se apropie de volumul exportului nostru actual în acest domeniu, constituie o amenințare directă pentru economia franceză. Este neîndoielnic faptul că situația catastrofală a pieței va permite firmei americane să profite de greutățile permanente ale avicultorilor, pentru a continua politica de acaparare sistematică a întreprinderilor franceze. Ne întrebăm totodată dacă acceptarea unei astfel de colonizări economice este compatibilă cu independența politică afirmată în repetate rînduri“.

...Studiind dosarele, autoritățile franceze au făcut cunoscut că nu dispun de nici un „mijloc juridic“ pentru a împiedica funcționarea abatorului. Deplasarea frontului „războiului puilor“ spre abatoare-gigant este o nouă expresie a eforturilor firmelor americane de a acapara piețele vest-europene.

Z. FLOREA

Printre participanții la o recentă manifestație pentru pace din Gennevilliers (Franța) s-au aflat și mulți copii purtînd pancarte în formă de porumbei.

Evenimentele din Congo — recurgerea de către autoritățile de la Leopoldville la mercenari în lupta împotriva răsculaților și recenta intervenție militară străină în Stanleyville — rețin în aceste zile atenția opiniei publice din întreaga lume. Atît pe continentul african cît și în alte țări ale lumii se fac auzite glasuri care cer cu tărie încetarea intervenției străine în Congo. În fotografie: un mercenar lângă victima sa.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scintei 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 3507, Of. 33. Telefon 17.60.10—int. 1744. ABONAMENTE la toate oficiile poștale, la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. TARIF DE ABONAMENTE: 3 luni — 26 lei; 6 luni — 52 lei; un an — 104 lei. PREȚUL REVISTEI: 2 LEI. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei“. MACHETA: Vlad MUȘATESCU.

41.505

Fiecare sticlă — un izvor de sănătate!

**APELE
MINERALE**

indicate pentru masă și pentru tratarea bolilor de nutriție — stomac, ficat, intestine

BORSEC, BUZIAȘ, BIBORȚENI, BODOC, HARGHITA, SÎNCRĂIENI-CIUC, LIPOVA, VÎLCELE, ZIZIN, COVASNA, SLĂNIC-MOLDOVA. HEBE, MALNAȘ, CĂCIULATA, BORSEC, BUZIAȘ, BIBORȚENI, BODOC, HARGHITA, SÎNCRĂIENI-CIUC, LIPOVA.

CĂCIULATA
LIPOVA
CĂCIULATA

Arta Guban

Fabrica „VICTORIA“
Timișoara